

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

12^E JAARGANG

WOENSDAG 16 MAART 1927

No. 585

INHOUD.

	Blz.	
VEREENIGING VAN GEMEENTEN door <i>Mr. J. A. N. Patijn</i>	240	
Belegging door den Staat door <i>J. J. M. H. Nijst</i>	243	
De rechtsverhouding tusschen meerderheid en minderheid bij Vennootschappen door <i>L. Keesing</i>	247	
De ongrondwettigheid van het Nederlandsch-Belgisch Verdrag door <i>Prof. Mr. C. W. de Vries</i>	248	
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:		
De handel der successiestaten van de Oostenrijk Hongaarsche monarchie met Sovjet Rusland II door <i>Dr. Richard Kerschagl</i>	248	
AANTEKENINGEN:		
Indexcijfers van scheepsvrachten	250	
BOEKAANKONDIGING:		
Dr. Alfred Verdross: Die Verfassung der Völkerrechtsgemeinschaft, bespr. door <i>Mr. Dr. J. C. Baak</i>	251	
MAANDCIJFERS:		
Emissies in Februari 1927	251	
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	251	
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....		
Geldkoersen.	Bankstaten.	Goederenhandel.
Wisselkoersen.	Effectenbeurzen.	Verkeerswezen.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.***ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.****COMMISSIE VAN ADVIES:**

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Rübbers; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—, Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 6729.*

15 MAART 1927.

De meer gemakkelijke stemming op de geldmarkt heeft geen voortgang gemaakt. Integendeel, nadat in het begin der week de koersen allen nog iets verder teruggelopen waren, trad Woensdag weder een vastere stemming in. Particulier disconto, dat in het begin der week tot $3\frac{7}{16}$ pCt. gemakkelijk plaatsing vond, was nu alleen tot $3\frac{1}{2}$ pCt. of $3\frac{9}{16}$ pCt. onder te brengen, terwijl de prolongatierente, na $3\frac{1}{4}$ pCt., weder op $3\frac{1}{2}$ en $3\frac{3}{4}$ pCt. kwam; Callgeld 3 tot $3\frac{3}{8}$ pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank vertoont de post binnenlandsche wissels een vermindering van f 7,1 miljoen. De beleeningen blijken met f 2 miljoen te zijn afgenomen.

De voorraad gouden munt geeft een kleinen terug-

gang te zien, doch het hoofd muntmateriaal steeg ruim f 5 miljoen. De zilvervoorraad bleef vrijwel op dezelfde hoogte. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen onder het actief, stegen resp. met f 2,6 miljoen en f 1,2 miljoen.

De biljettencirculatie daalde van f 806,1 miljoen tot f 795,4 miljoen. Het tegoed van het Rijk vertoont een vermeerdering van f 13,1 miljoen. De rekeningcourantsaldi van anderen blijken met f 2,8 miljoen te zijn afgenomen. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 5,1 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 53.

* * *

In de koersen van de voornaamste wissels kwam weinig verandering. Aanvankelijk was de stemming nog iets vaster. Voor Londen werd 12,13 betaald en ook New York en Berlijn waren hooger. Daarna trad er echter een lichte reactie in en werden Dollars meestal omstreeks $2,49\frac{7}{8}$ à $2,49\frac{15}{16}$ verhandeld, terwijl Londen à $12,12\frac{3}{4}$ en Marken à 59,26 vrijwel onveranderlijk verkrijgbaar waren. Ook Parijs bleef zeer stabiel; 9,77—9,78. Bij de stijging van Lires en Pesetas, die ook deze week weder opliepen, voegden zich nu ook de Noorsche Kronen. Vrijdag trad weder een bij dit devies gebruikelijke plotselinge stijging in, waardoor de koers van omstreeks 64,90 op 65,35 kwam. De stijging van Spanje bracht den koers van 42,40 op 43,10 en Lires stegen van 10,98 tot 11,18; gisteren werd zelfs 11,34 betaald.

LONDEN, 14 MAART 1927.

Zoals uit den bankstaat op Donderdag bleek, is het voor de geldmarkt beschikbare saldo weder belangrijk ingekrompen, zoodat geld op Dinsdag en Woensdag dan ook zeer gezocht was.

Dinsdag moest zelfs een klein bedrag van de Bank van Engeland geleend worden. Later in de week was geld weder iets gemakkelijker.

De noteering voor 3 maands prima bankaccepten bleef op $4\frac{5}{16}$ — $\frac{3}{8}$ gehandhaafd, terwijl de tendenz eerder vaster was te noemen. In de laatste dagen viel weder een sporadische buitenlandsche vraag naar wissels te constateeren, die, mocht zij aanhouden, een verzwakkenden invloed zoude moeten uitoefenen.

Men wenscht hier echter niets liever dan een betere verhouding tusschen privaat en officieel disconto, opdat een deel van het hier aankomende goud ook zijn weg zoude kunnen vinden naar de Bank, waaraan het nu maar steeds voorbij blijft gaan.

VEREENIGING VAN GEMEENTEN.

Vereeniging van gemeenten doet zich voor in de vorm van samenvoeging van gemeenten van ongeveer gelijke omvang, en van de aanhechting van kleinere zoog. kring-gemeenten bij een groote. Alleen het tweede geval wordt in de volgende regelen behandeld. Het is het geval, dat in de laatste jaren veel stof opjaagt; dat aanleiding is geweest tot de oprichting in 1925 van een „Bond van anti-annexatie-comité's”; dat ook in de laatste maanden, in verband met de plannen ten opzichte van Voorburg en Rijswijk, de uitbreidingen van Haarlem en Breda, aanleiding is geweest tot veel geschrijf.

Dat dit vraagstuk vooral in de laatste jaren de gemeenteraden heeft warm gemaakt, is zeer verklaarbaar. Zelfs ten tijde dat Oppenheim zijn Gemeenterecht schreef, was het nog niet zoo aan de orde. Deze schrijver behandelt natuurlijk de artikelen der Gemeentewet, die betrekking hebben op de vereeniging en splitsing van gemeenten, en verklaart zich voor een ruime toepassing, ruimer dan na Thorbecke practijk is geweest, van de vereeniging. Doch het is tekenend, dat in dit werk de vragen, waarvoor wij thans telkens staan met betrekking tot de samenvoeging van de kringgemeenten bij de groote, zich uitbreidende gemeente, niet worden aangeroerd. De verklaring zie ik in de uitbreiding der groote steden in de latere jaren; waardoor zij uit haar grenzen groeien; in de bij de Woningwet opgelegde verplichting tot het vaststellen van uitbreidingsplannen, waardoor men zich meer dan vroeger rekenschap geeft van de toekomstige ontwikkeling der stad; in de verbetering der vervoermiddelen, waardoor de trek naar de buitenwijken, naar de rustiger stadsgedeelten, wordt bevorderd; in de grotere zorg voor behoud van natuurschoon; in de toenemende sportbeoefening, waardoor de behoefte aan oefen- en speelterreinen zoo ontzaggelijk is toegenomen. Door al deze omstandigheden streven de besturen der groote gemeenten naar uitzetting der grenzen, natuurlijk ten koste der omliggende gemeenten, en naarmate een gemeentebestuur verder vooruitziet, krachtiger voor dit grootstadsbelang opkomt, weerklinkt luider de beschuldiging van „imperialistische neigingen”, gaan de anti-annexatie-comité's heviger te keer, worden de sympathieke kleine gemeenten, die zoo flink voor haar zelfstandigheid opkomen, meer geprezen.

Intusschen, zoo gaat het niet altijd. De vereeniging van Loosduinen met 's-Gravenhage b.v., in 1923, geschiedde met instemming van eerstgenoemde gemeente. Toch is de bevolking van Loosduinen zeer geestkrachtig, heerschte er een zeer uitgesproken eigen gemeentelieven, waren in alle opzichten de aanspraken van 's-Gravenhage in dit geval minder sterk dan ten opzichte van Rijswijk en Voorburg.

Er waren voor het standpunt van Loosduinen m.i. zeer goede gronden aan te voeren. Een hiervan was — en ik bedoel hiermede allerminst iets ten nadeele van die gemeente te zeggen — dat de belastingen er hoog waren, zoodat over het algemeen de burgerij er bij de vereeniging ten aanzien van de belastingen niet op achteruit ging. Ik vermeld dit, omdat mij nóg een geval bekend is van een kleine gemeente, die in minder rooskleurige geldelijke omstandigheden verkeert en gaarne de vereeniging met een groote naburige gemeente zag tot stand komen. Die wensch is volkomen verklaarbaar. Ik kan hem volkomen billijken, maar wanneer in andere gevallen, waarin de belastingverhouding voor de kleine gemeente gunstiger is, zoo hoog opgegeven wordt van de liefde voor de eigen gemeenschap, van de echt Nederlandsche zucht naar zelfstandigheid, van de diep in ons volksleven wortelende plaatselijke autonomie, en wat dies meer zij, dan rijst bij mij toch de vraag of er tusschen al deze zeer loffelijke eigenschappen en het peil der belastingen niet eenig verband bestaat.

Door voor- en tegenstanders van vereeniging is herhaaldelijk de wensch uitgesproken, dat de Regeering bij het doen van voorstellen meer stelselmatig zou te werk gaan. Het valt niet te ontkennen dat in zekere tijden een wind waait, die gunstig is voor dergelijke wetsvoorstellen, terwijl in een ander tijdvak de dringendste gemeentelijke beden om grensverlegging overhoord blijven. Van groote invloed is natuurlijk het inzicht van de Gedeputeerde Staten. Uit een oogpunt van rechts-eenheid zou er zeker veel te zeggen zijn voor een stel regels, waaraan de oplossing in ieder geval dat zich voordoet, ware te toetsen. Ik betwijfel echter of dit mogelijk is. De omstandigheden zijn telkens zoo verschillend, er komen hierbij zooveel punten in beschouwing, dat ieder geval wel op zichzelf zal moeten worden bezien en het ontwerpen van een stelsel, dat op die naam aanspraak mag maken, vrijwel ondoenlijk schijnt. Maar toch heeft mij bij het doorlezen van een en ander wat over dit onderwerp is geschreven — het vraagstuk heeft ondanks zijn jeugd een eerbiedwaardige literatuur — getroffen, dat er zekere beginselen zijn waarover voor- en tegenstanders het gewoonlijk eens zijn, waarop beide zich om strijd beroepen om hun, tegenovergestelde standpunten te belichten, terwijl er andere punten zijn, waarover men het altijd weer oneens is. Ik meen te beantwoorden aan de bedoeling van de redactie van dit tijdschrift, door te trachten van die beginselen en van die punten een korte uiteenzetting te geven en daarover mijn eigen meening te zeggen.

Beginnelsen waaromtrent overeenstemming bestaat.

Volgens de Pruisische wetgeving van 1853 — aangehaald in Struycken's „De Gemeenten en haar gebied” bl. 45 — wordt gedwongen vereeniging alleen toegelaten, wanneer het openbaar belang die vereischt en wordt de aanwezigheid van dit laatste aangenomen, indien gemeenten „ihre oeffentlich-rechtlichen Verpflichtungen zu erfüllen ausserstande sind”, of „infolge örtlich verbundener Lage... ein erheblicher Widerstreit der kommunalen Interessen entstanden ist”.

Struycken zelf, in het algemeen geen voorstander van vereeniging — zijn geheele studie schijnt geschreven als betoog ertegen — zegt op bl. 52: „Dat eene stad eene buiten hare grenzen aangebouwde wijk, die geheel het stads karakter vertoont, en niets gemeen heeft met de plattelandsgemeente, waarin ze is gebouwd, wil annexeren, zij het in hoofdzaak, om de daar wonende bevolking geheel in de stadsbelastingen te doen bijdragen, en dat zij zich beijvert, zulke annexatie niet al te beperkt te doen plaats vinden, opdat niet spoedig het gewraakte verschijnsel zich herhale, is te begrijpen.”

Ik zou hieraan nog kunnen toevoegen een uitspraak van Mr. Dr. J. v. d. Grinten, in het algemeen evenmin voorstander van vereeniging, in zijn Memorie aan het Gemeentebestuur van Heemstede: „indien de onmiddellijk aan Haarlem grenzende bouwcomplexen inderdaad waren aan te merken als *Haarlemsche* bebouwing en, wat hun verzorging betreft — men denke aan de voorziening van water en licht, aan riolering en zorg voor de veiligheid — geheel of zelfs ten deele op *Haarlem* waren aangewezen, dan zou inderdaad met eenigen grond kunnen worden gezegd, dat zulke aan gene zijde der grens liggende bebouwde kwartieren maatschappelijk tot het stadsgebied behooren.” Deze uitspraak bewijst, dat voor- en tegenstanders zich veelal op dezelfde beginselen beroepen, want zij is ongeveer gelijk aan hetgeen door het Gemeentebestuur van 's-Gravenhage is aangevoerd ten gunste van de samenvoeging met Rijswijk en Voorburg, samenvoeging aan welke bestrijding Mr. v. d. Grinten een gansche memorie heeft gewijd.

In bovenvermelde uitspraken wordt zeer scherp gesteld, dat wanneer van de betrokken gemeenten er eene niet levensvatbaar meer is, wanneer er moeilijk-

heden ontstaan ten gevolge van zeer tegenovergestelde belangen; wanneer de kring-gemeente geheel het karakter eener stadswijk vertoont; dat er dan grond is die gemeenten te vereenigen. Kunnen de voorstanders aantoonen dat bovenvermelde omstandigheden aanwezig zijn, dan is er ook volgens hen die in het algemeen tegenstanders van vereeniging zijn, ernstige reden deze te overwegen. Tot zoover is er in beginsel overeenstemming.

Ik zeg: ernstige reden de vereeniging te overwegen; niet: de vereeniging onvermijdelijk te verklaren. Immers, en in de Pruisische wetgeving, en door de tegenstanders-in-beginsel, wordt geëischt, dat niet door ander wettige middelen de belangen-tegenstelling der betrokken gemeenten kan worden opgeheven. Hiermede kom ik tot de tweede stelling welke door voor- en tegenstanders kan worden onderschreven.

Welke zijn die wettige middelen?

Er zijn er verschillende, van publiek- en van privaatrechtelijke aard. Tot de eerste behooren de bepalingen betreffende samenwerking in eenige bijzondere wotten, zooals de L.O.-wet, de Ziektewet, de Warenwet, die geen belangen van algemeene aard regelen en daarom hier onbesproken kunnen blijven. Gewichtiger voor ons is de vorm van samenwerking tusschen gemeenten, die de Gemeentewet zelve voorziet in de artt. 121 en 122. Deze artikelen, opgenomen naar het voorbeeld van de artt. 97 e.v. der Provinciale wet, beoogden blijkens de Mem. van Toelichting de toepassing van „het beginsel van vereeniging tot bereiking van éenzelfde nuttig doel”. En dat men zich die toepassing tamelijk ruim dacht, blijkt wel uit de bedoeling daaronder niet alleen te betrekken gemeenschappelijke inrichtingen, zooals beurtveren, gezamenlijke begraafplaatsen e.d., maar ook bijv. het heffen van plaatselijke belastingen tot een zelfde bedrag en op dezelfde voet.

In de practijk hebben de artt. 121 en 122 niet aan de verwachtingen beantwoord. Voor een gemeenschappelijke regeling is in de eerste plaats meestal noodig een orgaan dat, voorzien van een niet te beperkte volmacht, namens de betrokken gemeentebesturen met zekere zelfstandigheid optreedt. Doch dit werd al aanstands onmogelijk gemaakt, doordat een K.B. kort na de invoering van de Gemeentewet (29 Oct. 1855 No. 45) een gemeenschappelijk bestuursorgaan buitengesloten verklaarde. Voor de besluiten, genomen krachtens een regeling als bedoeld bij art. 121, golden in het algemeen alle voorschriften van de Gemeentewet. Hierdoor werden zoodanige regelingen dermate omslachtig, dat ze voor eenigszins belangrijke onderwerpen niet te gebruiken waren. En al is hiermede in de loop der jaren nog al eens de hand gelicht, de onzekerheid of de geheele zaak dan wel rechtsgeldigheid bezat, bleef bestaan.

De bezwaren, die ons gemeenterecht voor een gemeenschappelijke regeling bevat, zijn ten deele dezelfde die sedert in meer of minder sterke mate bij het bestuur der eigen gemeente worden ondervonden. De omslag, het gevaar der rechtsonzekerheid, de behoefte aan meer vrijheid van beweging, ze worden binnen de grenzen der gemeente ook gevoeld, maar intercommunaal is dit wat eerder het geval geweest. „Naarmate gemeenschap van belangen den eisch van gemeenschappelijke voorziening dringender deed worden, bleek in de practijk meer, dat de wettelijke regeling eerder een belemmering daartegen dan een in de hand werken er van bood,” aldus luidt het oordeel van Oppenheim over de artt. 121 en 122. Belangrijke regelingen, krachtens art. 121 tot stand gekomen, zijn mij niet bekend. Ik geloof niet dat bijv. een gemeenschappelijke regeling van belastingheffing door twee gemeenten ooit is getroffen. De bekende voorbeelden zijn regelingen betreffende beurtveren, vaarten, wegen, tollens, begraafplaatsen, brandweer, ziekenhuizen, een enkele tramweg, een gasfabriek, waterleidingen, e.d.... Een groote moeilijkheid is ook hoe, wanneer de rege-

ling een der betrokken gemeenten niet bevalt, er weer af te komen. Algemeen erkend wordt dat de opheffing in de wet niet voldoende is geregeld.

Wanneer men bedenkt hoe sterk in de laatste halve eeuw de behoefte aan samenwerking tusschen gemeenten is gevoeld, dan bewijst de beperkte toepassing van art. 121 wel, dat dit middel geheel ondeugdelijk is. Wijziging van de Gemeentewet op dit stuk is meermalen bepleit, o.a. door Struycken, en voorgesteld door de Staatscommissie-Oppenheim. Maar dan mag ook veilig worden aangenomen, dat de kans om door regelingen krachtens het bestaande art. 121 aan de noodzakelijkheid van vereeniging van gemeenten te ontkomen, uiterst gering is.

Hetzelfde kan getuigd worden van de privaatrechtelijke overeenkomsten van Gemeentebesturen tot voorziening in bepaalde behoeften, zooals een gemeenschappelijke rioleering; overeenkomsten tot gemeenschappelijke aankoop of verkoop van bepaalde zaken; en vooral, leveringen van gas, electriciteit, water, door de eene gemeente aan de andere. Dergelijke overeenkomsten zijn gewoonlijk in het belang van beide partijen en bestaan er dan ook vele. Niettemin blijft het verlangen naar vereeniging toenemen. Ofschoon er wel eens een zekere huiverigheid bestaat ze af te sluiten en ze een enkel maal op bij-overwegingen zijn afgestuit, doet zich dit geval te zelden voor om te kunnen meenen, dat ruimere toepassing hiervan in de plaats van vereeniging van gemeenten zou kunnen treden. Waar zulke overeenkomsten mogelijk zijn, brengt het eigenbelang der betrokken gemeenten dezen in de regel wel tot overeenstemming.

Van meer beteekenis voor het hier behandelde vraagstuk is een andere privaatrechtelijke vorm van samenwerking, de door gemeenten opgerichte naamlooze vennootschap, waarbij in den laatsten nog is gekomen het zgn. gemengd bedrijf. De 23 Zuid-Bevelandsche gemeenten, die in deze vorm een gemeenschappelijke waterleiding tot stand brachten, kunnen zich de eer toerekenen in belangrijke mate de aandacht op de gemeentelijke naamlooze vennootschap te hebben gevestigd. De literatuur over dit onderwerp laat aan uitgebreidheid niets te wenschen. Vele zijn de bezwaren, tegen de gemeentelijke zoowel als tegen de intercommunale naamlooze vennootschap ingebracht. Naar mij wil voorkomen, zijn die bezwaren wel eens wat overdreven. De gangbare voorstelling is alsof de gemeente of gemeenten een lichaam in het leven roepen dat, zijn afkomst plotseling vergetende, er op uit is zooveel mogelijk voordeel voor zijn aandeelhouders (de gemeenten!) te behalen ten koste van het publiek en dat tegelijkertijd, door zijn privaatrechtelijk karakter, zwak staat tegenover de openbare besturen, van wier medewerking het afhankelijk is, tegenover de gebruikers, tegenover zijn personeel. Niet in alle gevallen zou ik de gegrondheid van de aangevoerde bezwaren willen erkennen. M.i. wordt te veel vergeten dat deze vorm van naamlooze vennootschap, juist door het feit dat gemeenten de oprichters zijn, een eenigszins ander karakter heeft dan de particuliere; dat in de statuten, in de publiekrechtelijke vergunningen, bepalingen kunnen worden opgenomen, die de behartiging van de openbare belangen verzekeren. Voor bepaalde onderwerpen, zooals watervoorziening, tramwegen, distributie van electriciteit, acht ik deze vorm van samenwerking volstrekt niet verwerpelijk. Het moge waar zijn dat de gemeenten er toe gekomen zijn bij gebrek aan beter, daarom is de vorm nog zoo slecht niet.

Intusschen, de nadruk moet vallen op de woorden: voor bepaalde onderwerpen. Uit den aard der zaak moet een wettelijke regeling in het wetboek van Koophandel van de met het doel van winstbejag werkende naamlooze vennootschap, zich minder eigenen voor een onderdeel der gemeentelijke overheidstaak. In beginsel deugt die regeling daarvoor niet. Tusschen de enkele behoeften, die langs deze weg bevrediging kunnen vinden, en het geheel van behoeften, waarin het be-

stuur eener gemeente heeft te voorzien, bestaat een geweldige onderscheid. Wanneer men, met Struycken, in de toekomst ons land overdekt ziet „met een net van associaties, tusschenvormen tusschen gemeenten en provinciën, die een gewichtig deel der moderne overheidsbemoeiingen, tot zich zullen trekken, gewichtige volksbelangen zullen behartigen, aanzienlijke bedragen aan 's lands schatkist zullen kosten, terwijl en wetgever en regeering zich onverschillig toonen voor de beginselen naar welke die associaties zullen zijn opgericht”, dan zal men, dunkt mij, vooreerst meer moeten gevoelen voor een tijdige uitbreiding van gemeentegrenzen, waardoor dit schrikbeeld ten deele kan worden afgewend, maar tevens begrijpen de sterke aandrang van die geleerde schrijver naar „de publiekrechtelijke intercommunale corporatie”, door hem „een noodzakelijke fase in de ontwikkeling van ons gemeentewezen” genoemd.

Het publiekrechtelijk intercommunaal orgaan is in de literatuur over deze vraagstukken een goede en al reeds oude bekende. Al wie over gemeentelijke samenwerking geschreven heeft, spreekt er over en, in de regel, vraagt er om. Trouwens ook de Regeering zag, in 1915 de noodzakelijkheid ervan en de Staatscommissie-Oppenheim tot herziening der Gemeentewet, hoewel iets minder ver gaande, voorzag toch de schepping van een intercommunaal orgaan (art. 121). Men zou het kunnen plaatsen op de niet al te korte lijst van onderwerpen, die dringend om wettelijke regeling vragen en waarvoor onze wetgevende macht de tijd niet kan vinden.

Wij bevinden ons hier op het onbegrensde gebied van het jus constituendum en ik zou er niet over spreken, ware het niet dat de bestrijders van de vereeniging van gemeenten zich op de wenschelijkheid van publiekrechtelijke regeling plegen te beroepen. Het laat zich zeker denken, dat een tusschenvorm in het leven werd geroepen, die in een aantal gevallen de vereeniging van gemeenten zou overbodig maken of opschorten. Maar moeten de gemeenten hierop wachten? Ik heb veel eerbied voor de spoed waarmede de Nederlandsche wetgever werkt, maar in het vertrouwen hierop de uitbreiding onzer groote gemeenten stop te zetten, gaat me wat ver. Juist door hun aandrang om wettelijke regeling, welke ik volkomen onderschrijf, bewijzen de tegenstanders van de vereenigingsgedachte dat de bestaande middelen — art. 121; Gemeentewet, de regeling in bijzondere wetten, de pri- vaatrechtelijke vormen van samenwerking — geheel onvoldoende zijn ter bereiking van het door de vereeniging beoogde doel.

Van de bedoelde middelen vraagt er een nog bijzondere aandacht wegens het groote belang van het onderwerp voor het hier behandelde vraagstuk, nl. overleg ten aanzien van uitbreidingsplannen.

Als een van de redenen waarom men in de laatste jaren zooveel van grenswijziging van gemeenten hoort, noemde ik de verplichting ingevolge de Woningwet, tot vaststelling van een uitbreidingsplan. Wanneer men weet dat „de naaste toekomst”, waarin het uitbreidingsplan moet voorzien, op 25 jaar is gesteld, en dat Den Haag zich in een zoodanig tijdvak ongeveer verdubbeld heeft, dan ziet men in dat voor een stad als Den Haag het uitbreidingsplan spoedig de grenzen der gemeente bereikt. Tot geen ander besluit komt men, wanneer men bedenkt dat volgens art. 11 van het Woningbesluit binnen een kring van 2 KM. van de bestaande bebouwing een uitgewerkt beeld van de ontwikkeling der gemeente moet worden gegeven, en daarbuiten nog een schets, ten minste aangevende de hoofdverkeerswegen en de bestemming van de grond voor woonhuizen of andere perceelen.

Bij de vaststelling van het uitbreidingsplan komt de groote gemeente dus licht in aanraking met de kringgemeenten en bestaat het gevaar voor gebrek aan aansluiting van dit plan met de uitbreidingsplannen of de wegen-aanleg in laatstgenoemde gemeenten.

Indien één ding verbaast in de bestrijding van verschillende ontwerpen tot vereeniging van gemeenten, dan is het de luchthartigheid waarmede over het hier genoemde bezwaar pleegt te worden heengestapt. Struycken erkent het en bepleit, om het op te heffen, wijziging der Woningwet, waarbij hij de regeling in de Engelsche Housing Town Planing etc. Act 1909 en het Pruisische Zweckverbandsgesetz ten voorbeeld stelt; hier spreekt weer dat rotsvaste vertrouwen in de wetgever en in zijn voortvarendheid, waarbij ik hierboven, in verband met de intercommunale rechtspersoon, een vraagteeken plaatste. Maar de mindere goden loopen er gewoonlijk al heel gemakkelijk over heen. Dat is een zaak van gemeenschappelijk overleg, heet het. Gemeenschappelijk overleg is zeker een nuttige zaak, ook bij uitbreidingsplannen. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, hetzelfde lichaam dat de opheffing van Voorburg en Rijswijk voorstelde, heeft er nog onlangs op gewezen. Zoolang we geen gewestelijke uitbreidingsplannen hebben, en misschien ook als we die wel hebben, zal het geraden zijn dat de eene gemeente bij de vaststelling van zijn uitbreidingsplan rekening houdt met de plannen van andere. Maar wie wel eens te maken heeft gehad met het vaststellen van uitbreidingsplannen, en weet hoe ontzettend moeilijk deze arbeid is, zal over het inschakelen van overleg met andere gemeentebesturen in de reeks van voorbereidende handelingen die een uitbreidingsplan vordert, niet licht denken en zal zeker niet een uitspraak onderschrijven als die van Mr. Dr. J. v. d. Grinten: „De quaestie der plannen van uitbreiding mist in elk geval, ook in verband met de te verwachten herziening onzer wetgeving, ten eenenmale het karakter van argument voor de annexatie”. (Memorie uitgebracht aan de Raden van Voorburg en Rijswijk, bl. 21). Bij een uitbreidingsplan komen zoo vele gezichtspunten in beschouwing, vragen omtrent het karakter van bepaalde stadsdeelen, belangen van nijverheid en handel, voorschriften van bebouwing, eischen van verkeer, van welstand, van volksgezondheid, enz., dat het heel wat overleg en leiding vraagt om binnen de kring van het eigen gemeentebestuur tot een oplossing te komen. De groote, zich snel uitbreidende gemeenten zijn dientengevolge meestal ten achter met hun uitbreidingsplannen. Valt een kringgemeente geheel of voor een groot deel binnen zoodanig plan, dan is het praktisch gesproken onmogelijk door vrijwillig onderling overleg tot overeenstemming te komen. Het bestuur der kringgemeente staat vreemd tegenover het meerendeel der vraagstukken, die hierbij aan de orde komen, en de geneigdheid om tot overeenstemming te komen is gewoonlijk niet groot. Particuliere belangen, de invloed van plaatselijke grootheden, wegen in de kleine gemeente ook soms zwaarder dan bij dit onderwerp gewenscht is.

In 1921 is een nieuw artikel in de Woningwet opgenomen, art. 32, waardoor Gedeputeerde Staten een uitbreidingsplan kunnen vaststellen, o.a. wanneer een gemeente nalaat een plan vast te stellen in aansluiting aan dat van een aangrenzende gemeente. Deze op zichzelf noodzakelijke aanvulling der wet heeft echter, waar het gaat om de uitbreiding over kringgemeenten, al aanstonds het groote bezwaar, dat de vaststelling van het uitbreidingsplan er opnieuw aanzienlijk door wordt vertraagd. Het artikel schijnt voor dit geval ook niet geschreven, omdat de bevoegdheid aan Gedeputeerde Staten alleen wordt gegeven ten aanzien van zeer kleine, niet sterk zich ontwikkelende gemeenten. Op Voorburg en Rijswijk bijv. is het niet van toepassing.

Als laatste en nieuwste middel om aan de vereeniging van gemeenten te ontkomen, moge hier de aandacht worden gevraagd voor het gewestelijke uitbreidingsplan. „Het inzicht”, aldus de Bond van anti-annexatie-comités, „dat in deze verwickelingen zoo spoedig mogelijk door het opmaken van gewestelijke plannen orde gebracht moet worden, heeft zich op on-

gekend snelle wijze verbreed". Met Mephisto zou ik willen zeggen: Denn eben wo Begriffe fehlen, Da stellt ein Wort zur rechten Zeit sich ein. Hoe weinig men het erover eens is, wat eigenlijk onder een gewestelijk uitbreidingsplan is te verstaan, is o.a. gebleken op een congres (waar dit onderwerp, na voorbereiding door een commissie, werd behandeld) van de Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten en het Nederl. Instituut voor Volkshuisvesting en Stedebouw. Het is een van die onderwerpen, waarvan men gevoelt, dat het in de lucht hangt, maar ook dat het daar nog wel geruimen tijd zal blijven hangen. Omtrent het karakter van de gewestelijke uitbreidingsplannen bestaat nog weinig klaarheid, maar nog veel verder staat men van elkander af, wanneer het er op aan komt te bepalen hoe zij zullen worden vastgesteld, of hiervoor al dan niet nieuwe publiekrechtelijke lichamen behoeven in het leven te worden geroepen, welke rechtskracht de plannen zullen hebben. Dat er gewestelijke uitbreidingsplannen in de een of andere vorm moeten komen, ik ben er vast van overtuigd. Ook zou ik mij kunnen voorstellen dat gewestelijke uitbreidingsplannen in een aantal gevallen de behoefte aan verlegging van gemeentegrenzen zouden opschorten of opheffen. In zooverre alweer overeenstemming in beginsel. Maar welk ernstig mensch kan de ontwikkeling onzer groote gemeenten willen stopzetten in afwachting van de totstandkoming van wetten omtrent een onderwerp, dat nog in zóó embryonale toestand verkeert? Wie op dit oogenblik zich op gewestelijke uitbreidingsplannen beroept om een vereeniging van gemeenten tegen te houden waarvoor goede gronden zijn aan te voeren, toont zich daarmee een tegenstander; die door zeer dilatoire excepties tracht tijd te winnen; hij versterkt hiermede zijn standpunt niet.

Ik meen hiermede de verschillende alternatieven, waarmede de vereenigingsgedachte pleegt te worden bestreden, te hebben behandeld. Rest nog de bespreking van een tweetal beginselen, waarover ik meen dat allen het eens kunnen zijn.

Het eene is, dat, op zich zelf genomen, het verschil in welvaart tusschen de groote en de kring-gemeente, nooit een grond oplevert tot samenvoeging. Over parasiteerende forensen hieronder nog een woord. De hooge belastingdruk echter in de groote gemeente wetigt nog niet de vereeniging met een nabij liggende gemeente, waar de belastingen laag zijn, hoe begeerlijk deze voor de groote ook moge zijn. Hetzij dat de lage belastingdruk in de kleine gemeente het gevolg is van geringere behoeften; hetzij van meerdere welvaart, geen dezer omstandigheden geeft de groote gemeente het recht dit aantrekkelijke gebied tot het zijne te maken.

Het tweede, wel door een ieder onderschreven beginsel, is neergelegd in de eerste stelling van het Internationaal Stedebouwcongres, dat in 1924 te Amsterdam is gehouden, luidende: een onbepaalde groei der groote steden is ongewenscht. Wanneer de Bond van anti-annexatie-comités in zijn Rapport betoogt (bl. 11), dat een logisch gevolg van „het annexatiesysteem" is, dat Amsterdam er de oevers van het Noordzee-kanaal, Haarlem en omstreken en het Gooi bij neemt; dat Rotterdam alle gemeenten die het van Hoek van Holland scheiden annexeert, om daarna met Den Haag een wedstrijd aan te gaan om Delft, waarna een vereeniging van Den Haag en Rotterdam aan de orde zou komen; dan bestrijdt die Bond een systeem, dat voor zoover ik weet door niemand wordt verdedigd. De groote veranderingen in het verkeer vragen zeker in de toekomst oplossingen, waarvan wij thans nog geen voorstelling hebben, en dit is een van de redenen die pleiten voor gewestelijke uitbreidingsplannen. Ook zal niemand beweren te weten hoe de Gemeentewet zal luiden, wanneer de wereld er geheel anders uitziet dan thans. Maar men heeft niet het recht hem, die, met de voeten op de grond blijvend, pleit voor grensverlegging volgens de bestaande wetgeving, te verwijten,

dat hij heenstuurt naar steden zoo groot als een halve provincie. Zoo groote steden, in den zin onzer Gemeentewet, zijn onbestaanbaar, hierover zijn we het eens.

Punten waarover voor- en tegenstanders van de vereenigingsgedachte het niet eens plegen te zijn, zijn er vele. Over de voornaamste een volgend maal een enkel woord.

J. PATIJN.

BELEGGING DOOR DEN STAAT.

Bij gemeenschappelijke beschikking van 7/15 Februari 1924, hebben de Ministers van Arbeid, Handel en Nijverheid en van Financiën eene commissie ingesteld — naar haren voorzitter sedertdien bekend als de „Commissie van Vuuren" — aan welke een onderzoek werd opgedragen naar een tweetal vraagpunten, waarvan het tweede in de opdracht der commissie als volgt werd geformuleerd:

„of, en zoo ja, in hoeverre het op den duur mogelijk is een geschikt beleggingsveld te vinden voor de door de Rijksverzekeringsbank, de Rijkspostspaarkbank, den Postcheque- en Girodienst en het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds te vormen kapitalen en of de behoorlijke belegging dier kapitalen door het instellen van een centralen beleggingsdienst zou kunnen worden bevorderd".

In haar rapport aan de Regeering d.d. 21 Maart 1925 uitgebracht, geeft de commissie het volgend overzicht der op 31 December 1924 door den Staat belegde gelden:

Naam	Nominaal	Reëel
Ongevallenfonds.....	f 41.143.110.—	f 35.408.483.25
Invalideitsfonds....	„266.273.328.61	„260.676.555.52
Alg. Burg. Pens.fonds	„221.608.922.—	„191.079.121.—
Rijkspostspaarkbank ..	„398.092.475 80	„327.833.066.80
Postcheque- en Girod.	„ 57.500.093.64½	„ 56.180.329.54½
Totalen f 984.617.930.05½		f 871.177.556.09½

De optelling der bovenstaande bedragen komt niet voor in het rapport der Commissie. Ik veroorloofde mij deze aanvulling, om te doen uitkomen het belangrijk écart tusschen de nominale en reële waarde der beleggingen. Het zou voorbarig zijn, zonder nader onderzoek naar de oorzaken, waardoor de marge tusschen nominale en reële waarde is ontstaan, eenige conclusie t.d.z. te trekken, doch niettemin ligt in de vergelijking der cijfers m.i. toch wel eene indice, welke wijst op het risico aan de tot dusverre gevolgde wijze van belegging verbonden. Ik kom op deze risicokwestie nog nader terug; voorloopig is het mij alleen te doen om de aandacht te vestigen op de belangrijkheid der bedragen.

Ten aanzien der haar ter beoordeeling voorgelegde vraag, is de commissie tot een *tweeledige conclusie* gekomen, doordat eene minderheid haar eigen denkbeelden omtrent dit vraagpunt niet heeft willen prijsgeven voor het standpunt der meerderheid. Het door de *minderheid* verdedigde denkbeeld kan beknopt als volgt geformuleerd worden: *De belangrijke bedragen, welke aan de genoemde instellingen toevloeien, zijn te storten in 's Rijks schatkist. De Staat crediteert de betrokken instellingen onder verplichting van rentevergoeding en terugbetaling op nader vast te stellen voorwaarden.*

Dit denkbeeld werd in het rapport der Commissie als volgt toegelicht:

„In dezen gedachtengang zou men afzien van instellingen met een afzonderlijk vermogenscomplex. In plaats daarvan zouden ter Generale Thesaurie reserve-rekeningen moeten worden geopend voor de verplichtingen van den Staat. De Staat zou dan de gelden, welke hij op deze wijze boekt en die zijn kas versterken, kunnen doen strekken in mindering van wat hij anders zou hebben te leenen, of in meerdering van wat hij anders zou hebben te besteden voor aankoop of aflossing der Nationale Schuld. Op deze wijze zou de Staatsschuld minder toenemen of sneller gemortiseerd worden, doch aan den anderen kant zou de Staat in zijn boeken een schuld aan de fondsen

schrijven, waaraan elk jaar een zeker rentebedrag zou moeten worden toegevoegd. Dit rente-bedrag, dat in de plaats treedt van aan bezitters van staatsobligatiën en grootboekinschrijvingen verschuldigerenten, zou ten laste van Hoofdstuk VII A der Staatsbegroting kunnen worden gebracht. De Staat zou aldus groote bedragen, aan provisie, aan de uitgifte van staatsleeningen verbonden, besparen; de fondsen de provisie, verschuldigd bij hun effecten-aankopen. Ook de kosten van beheer, couponknippen, inwisselen van uitgelote stukken, de kosten van de ambtenaren, met de beleggingen, enz. belast, zouden op deze wijze worden uitgewonnen."

Naar mijne meening behoeft men in den gedachten-gang van de minderheid der Commissie *niet* af te zien van instellingen met een afzonderlijk vermogenscomplex. De bestaande afscheiding van de bezittingen der Fondsen, Spaarbank en Girodienst van het overige privaat- en publiekrechtelijk bezit van den Staat, *kan volkomen gehandhaafd blijven*, ook bij de doorvoering van het denkbeeld om de *nieuw* te verkrijgen gelden te storten in 's Rijks schatkist in plaats van deze te besteden tot aankoop van beleggingsmateriaal van verschillend pluimage, zooals door de meerderheid der Commissie wordt aanbevolen. Ter Generale The-saurie zullen de betrokken Fondsen, resp. Spaarbank en Girodienst voor deze stortingen in rekening-courant worden gecrediteerd en niet op reserve-rekeningen, zooals, minder juist, in het verslag der Commissie wordt gezegd.

Het is wel jammer, dat de groote besparing aan kosten van beheer en provisie, welke ongetwijfeld aan het door de minderheid verdedigde stelsel inhaerent is, niet onder cijfers is te brengen, daar cijfers nu eenmaal sterker spreken dan abstracte redeneering. Met een variant zou men kunnen zeggen: „ideeën wekken, maar cijfers trekken”. Niettemin zal men zich eenigszins een denkbeeld kunnen vormen van de mogelijk te bereiken besparing, indien men weet, dat het gaat over eene belegging van kapitalen, die tót f 70 miljoen per jaar oploopen, waarvan de Staat zelf ± f 50 miljoen heeft bij te dragen, terwijl het totaal te administreeeren vermogen op niet langen duur de f 2 milliard zal overschrijden. In een artikel in het *Tijdschrift der Maatschappij van Nijverheid en Handel* van Maart 1926, wordt omtrent den financieelen kant der onderhavige kwestie nog het volgende opgemerkt:

„Voor diegene, die eenigszins bekend is met de administratie van vermogens, is het duidelijk wat een administratie van twee milliard zal beteekenen en voor alles, zal het feit dat voor administratiekosten jaarlijks zal worden uitgetrokken een bedrag van f 4.000.000.—, een aanwijzing geven, terwijl de Staat groote bedragen aan provisie, aan de uitgifte van leeningen verbonden, zal besparen. Anderzijds zullen worden bespaard kosten van beheer, couponknippen, inwisselen van uitgelote stukken, de salarissen der ambtenaren, die deze werkzaamheden zullen verrichten, die hunner controleurs, hunne pensioenen, den aanbouw of huur der lokaliteiten waar de werkzaamheden zullen worden verricht, de kluisen waarin de fondsen zullen worden bewaard etc.”

De voorzitter der door de *Maatschappij v. N. en H.* ingestelde *Centrale Commissie voor Bezuiniging*, Mr. C. H. Guépin, wist op de algemeene vergadering dier Maatschappij in 1926 gehouden, nog eene nieuwe facette te ontdekken aan het financieele argument, dat zoo krachtig pleit voor het stelsel door de minderheid der Commissie van Vuuren naar voren gebracht. Deze spreker wees er nl. op, dat, indien door de aanvaarding van dit stelsel, de enorme administratie der Fondsen tot de kleinst mogelijke proporties zal worden teruggebracht, ook vermeden zal kunnen worden *de uitgaven voor een nieuw gebouw, dat anders 5 à 6 miljoen zal gaan kosten*. Mr. G. achtte nl. het gevaar niet denkbeeldig, dat, wanneer het

groote nieuwe moderne gebouw er éénmaal is, een eenvoudig en goedkoop systeem van financieel beheer mede zou kunnen afstuiten op het argument, dat de outillage voor de administratie der millioenen reeds aanwezig is.

Naast het economisch motief heeft de minderheid der Commissie van Vuuren ter adstructie van hare meening omtrent dit vraagpunt nog de volgende argumenten aangevoerd.

De Staat heeft zich borg gesteld voor alle verplichtingen der instellingen en draagt dus ook *alle risico's aan de belegging hunner vermogenscomplexen verbonden*. Daarom acht de minderheid der Commissie het onlogisch, dat de betrokken Staatsorganen, resp. de Staat eenerzijds gelden blijft beleggen, terwijl hij anderzijds voortgaat met leeningen te sluiten, welke obligaties voor een belangrijk deel wederom hun weg vinden naar de eigen beleggingsinstituten van den Staat. Terecht zegt m.i. de minderheid der Commissie, dat men niet tegelijkertijd bezittingen en schulden moet scheppen.

De minderheid weerlegt vervolgens het bezwaar, dat verwezenlijking harer denkbeelden er toe zal leiden, dat *de Staat al te gemakkelijk aan zijn geld zou komen*. Zij resconteert deze tegenwerping als volgt:

„Stel, dat het Invaliditeitsfonds f 10 miljoen beschikbaar heeft, dan zou de Rijksverzekeringsbank f 10 miljoen aan Staatsfondsen kunnen opkopen en de verkregen stukken aanbieden aan den Staat, die ze annuleert en het fonds voor f 10 miljoen een schuldbekentenis geeft. Waar de balans van het Invaliditeitsfonds op een 4 pCt. basis is opgezet, zou de Staat vervolgens kunnen volstaan met slechts de technische rente, d.i. 4 pCt., aan het fonds uit te keeren. Hieruit blijkt, dat de te beleggen f 10 miljoen niet in de schatkist wordt gestort”.

Met alle waardeering voor deze beknopte weerlegging van het geopperde bezwaar, acht ik haar overbodig om de eenvoudige reden, dat ik er niets bezwaars in zie, indien het den Staat gemakkelijker zou worden gemaakt om de middelen te vinden, die hij noodig heeft. De Nederlandsche belastingbetaler zal het slechts toejuichen, indien het crediet van den Staat gesteund kan worden door eene meer eenvoudige constructie van het financieel beheer, waardoor bovendien jaarlijks ettelijke millioenen op het Rijks-budget bezuinigd kunnen worden. Dat deze bezuiniging verder reikt dan de reeds gememoreerde besparingen aan administratiekosten, emissiekosten, provisie c/a moge blijken uit het volgende. De Staatsleening 1923 C ad f 100.000.000 werd indertijd overgenomen door een Amerikaansch consortium op zoodanige voorwaarden, dat de Staat op deze leening een disagio heeft geleden van 3,3 miljoen en thans jaarlijks op deze leening eene rente te betalen heeft van 6,17 pCt. Het Invaliditeitsfonds is gebaseerd op een rentevoet van 4 pCt., zoodat hier wel zeer sterk de besparing in het oog springt, welke verkregen zou worden, indien de Staat de in dit Fonds te storten bedragen niet behoeft te leenen door toepassing van het systeem van tegoedschrijving in rekeningcourant. In het jaar 1923, waarin deze 6 pCt. leening werd gesloten, werd door het Invaliditeitsfonds ruim 34 miljoen belegd en bovendien door de overige Fondsen voor 29 en door de Rijkspostspaarbank voor ruim 10 miljoen, in totaal dus voor ruim 73 miljoen. Deze cijfers illustreeren wel zeer duidelijk het tegelijkertijd scheppen van bezittingen en schulden in 1923, al wil ik reeds bij voorbaat gaarne toegeven, dat de leeningspolitiek, die er toe leidde in dat jaar f 100.000.000 in Amerika te emitteeren, op andere gronden volkomen verdedigbaar kan zijn geweest.

* * *

Nadat in het Verslag der Commissie v. Vuuren het stelsel der minderheid is uiteengezet, ontwikkelt de meerderheid hare m.i. geenszins overwegende be-

zwaren tegen dit stelsel, welke als volgt geresumeerd kunnen worden:

1e. de Staat heeft van de verzekeringsbelangen een zelfstandig complex gemaakt;

2e. de belangen der verzekerden vorderen niet de belegging in Staatsschuld, maar in fondsen, waarvan het provenu productief wordt aangewend;

3e. indien men niet in Staatsfondsen belegt en de Staat garant blijft, heeft men een dubbelen waarborg;

4e. het systeem der minderheid heeft tot gevolg, dat het crediet van den Staat op kunstmatige wijze wordt gesteund;

5e. al zou de Staat thans voordeelig uit zijn bij eene rentevergoeding aan de Fondsen van b.v. 4 pCt., later zou de Staat nadeel kunnen lijden, indien hij bij daling van den rentevoet moet voortgaan eene vaste rente van 4 pCt. uit te keeren.

Het bestaansrecht van het eerste bezwaar werd reeds hierboven ontkend, omdat m.i. de zelfstandigheid der bestaande Fondsen, door de wijze waarop het beleggingsvraagstuk zal worden opgelost, niet wordt aangetast. De oplossing zou b.v. kunnen zijn dat de bestaande constructie volkomen wordt gehandhaafd, doch dat de Staat voor het vervolg zijne enorme bijdragen niet meer stort in contanten, maar door tegoedschrijving in rekening-courant. *

Het tweede bezwaar is m.i. niet meer dan eene gratuite bewering, daar immers vaststaat:

1e. dat wel steeds een zeer belangrijk percentage der beleggingen zal moeten geschieden in Staatsfondsen;

2e. dat ook de opbrengst der Staatsleeningen voor een zeer groot deel wordt aangewend voor direct of indirect productieve doeleinden. Het denkbeeld der productieve belegging heeft de meerderheid der Commissie gebracht tot voorstellen, waaraan juist groote gevaren voor den Staat en dus voor de belastingbetalers verbonden kunnen zijn. Ofschoon wij ons van eene systematische bestrijding van het voorstel der meerderheid der Commissie zullen onthouden, wijzen wij in verband met het onderhavige geschilpunt op de vernietigende kritiek van *Mr. J. L. C. van Meerwijk* in zijne rede¹⁾, gehouden voor het Departement Amsterdam der M. v. N. en H. Uit deze rede sprak o. a. een scherpe afkeuring van het denkbeeld der meerderheid van de Commissie van Vuuren om de gelden der Fondsen mede te beleggen in aandelen van in Nederland opgerichte en gevestigde industriele en handelsmaatschappijen. „Ik gun”, zoo zeide spr. „onze industrie gaarne ruimte van geldmiddelen, doch acht het niet oorbaar deze fondsgelden in industriele ondernemingen te riskeeren. Ten eerste niet, omdat de ervaring voldoende geleerd heeft, dat aan iedere industriele en handelsonderneming risico's verbonden zijn, die Fondsen, als ons thans bezig houden, niet mogen loopen. Ook niet, omdat kans op hoogere dividenden voor de fondsen niet noodig is, aangezien deze met een rente van 4 pCt. kunnen volstaan. Ten slotte niet, omdat het onjuist zou zijn, aan het bestuur der Rijkverzekeringsbank, dat in de toekomst een bedrag van eenige milliarden te beleggen zal hebben, met welk toezicht dan ook, een zoodanigen invloed op ons economisch leven te geven, als een belegging van dergelijke sommen zou medebrengen”.

Het derde bezwaar tegen het minderheidsvoorstel lijkt sterker dan het bij eene nadere beschouwing inderdaad is. Bovendien mag men hier vooral het tegenargument niet uit het oog verliezen: zolang de Staat garant blijft, draagt hij alle risico's der belegging, indien deze niet in Staatsfondsen geschiedt. Is de Staat garant, dan heeft dit bezwaar slechts waarde, wanneer men de mogelijkheid aanvaardt van een *Staatsbankroet*. De jongste geschiedenis heeft echter duidelijk geleerd — het is *Prof. van Gijn*, die hier speciaal op heeft gewezen — dat een *Staatsbankroet* niet meer beteekent, dat de Staat ophoudt

te betalen, doch dat de betaling der Staatsschuld plaats heeft in *gedeprecieerd geld*. Zoodra echter deze debacle is ingetreden, worden ook de obligaties van gemeenten en provincies evenals van privaatrechtelijke lichamen in hetzelfde gedeprecieerde geld uitgedrukt en betaald, zoodat de waarborg van belegging in deze papieren eveneens verdwenen is. Belegt men in aandelen, dan ontgaat men wellicht ten deele het depreciatie-risico, doch stelt men zich in vollen omvang bloot aan het conjunctuurrisico.

Zooals ik reeds gelegenheid had op te merken, kan ik evenmin iets gevoelen voor het vierde argument, dat zich kant tegen het gemakkelijker verkrijgen door den Staat van de middelen, die hij voor zijne huishouding noodig heeft. De steun, dien de toepassing van het stelsel der minderheid aan het crediet van den Staat eventueel zou verleenen, beschouw ik eer als een argument voor dan als een bezwaar tegen dit stelsel. Wanneer de Staat minder heeft te leenen, zullen de dientengevolge op de kapitaalmarkt vrijblijvende middelen ter beschikking gesteld worden voor productieve doeleinden van handel en industrie. Dit behoeft echter geenszins te geschieden via het centrale beleggingsinstituut, waarheen de meerderheid der Commissie van Vuuren wil sturen. Gevaar, dat de Staat boven zijn kracht zal gaan leven, omdat hij minder vaak en voor lagere bedragen een beroep op de kapitaalmarkt heeft te doen, bestaat er m.i. niet in verband met het budgetrecht der Staten-Generaal en de steeds meer effectief wordende controle der Rekenkamer. Minder denkbeeldig acht ik daarentegen het gevaar voor credietexpansie ten gunste van particuliere vennootschappen; indien één Fonds voor eene beleggingsnoodzakelijkheid wordt gesteld van niet minder dan 2 milliard.

Ten slotte komt mij ook het laatste argument, dat van den *rente-voet*, allermint steekhoudend voor. Men zal zulks moeilijk kunnen betwisten, gelet op de twee volgende tegenargumenten. Op de eerste plaats behoeft de Staat zich immers niet ten eeuwigen dage te binden aan eene vaste rente. Men kan immers de leeningen aan den Staat of de tegoedschrijving tegen eene overeengekomen rente vastleggen voor een bepaalden termijn en na afloop van dien termijn de voorwaarden van rente en aflossing herzien. Maar bovendien, indien door daling van den rentevoet voor de Fondsen een tekort zou ontstaan, ook dan nog bestaat er voor de verzekerden der Staatsfondsen niet het minste gevaar, omdat de Staat uit hoofde zijner garantie gehouden is dit tekort aan te vullen.

Wij meenen in het bovenstaande de tegen het stelsel der minderheid, door de meerderheid der Commissie van Vuuren geopperde bezwaren, voldoende te hebben weerlegd; zij werden gewogen en o.i. te licht bevonden.

* * *

Op het euvel der bij het thans nog vigeerende stelsel van belegging door den Staat, geleden *koers- resp. kapitaalverliezen* heb ik t.z.t. reeds de aandacht gevestigd bij de bespreking van „Minister Treub's monopolisatie-plan der levensverzekering”. In mijn artikel aan dit onderwerp gewijd in No. 104 van dit tijdschrift, heb ik mij op het standpunt gesteld, dat de koersverliezen door de levensverzekeringmaatschappijen op hunne effectenportefeuille geleden en die steeds een groot deel hunner winsten hebben geabsorbeerd, voor de beoordeeling der rentabiliteit van een Staatslevensverzekeringbedrijf buiten beschouwing kunnen blijven. Ik heb deze gedachte o. a. als volgt geformuleerd:

„Van hoe enormen invloed de wisselende resultaten der beleggingen op de winst der levensverzekeringmaatschappijen ook mogen zijn, zij tangeeren geenszins de uitkomsten van het levensverzekeringbedrijf, indien men dit uitsluitend beschouwt als een administratie der risico-kansen. Indien de Staat het bedrijf uitsluitend als zoodanig zal uitoefenen en zich zelf tegenover de verzekerenden garant zal stellen, kan de risicofactor, aan de belegging der premiereserve verbonden,

¹⁾ Tijdschrift der M. v. N. en H. van Januari 1927, bld. 5.

bij exploitatie van het levensverzekeringbedrijf door den Staat, *witgeschakeld worden*".

De in deze zinsnede uitgesproken meening heeft t.z.t. aanleiding gegeven tot eene gedachtenwisseling in dit tijdschrift o.a. met wijlen *Prof. de Jongh en de Heeren Dr. Holwerda en J. Kist*. Laatstgenoemde stelde daarbij o.a. de vraag, of naar mijne meening de geheele reserve van een eventueel Staatsbedrijf der levensverzekering zal moeten worden belegd in Nederlandsche Staatsfondsen en of de soliditeit dezer belegging dan onder alle omstandigheden boven twijfel zou zijn verheven?

Deze vraag was een logisch gevolg der geponeerde stelling, dat de risico-factor, aan de belegging der premie-reserve verbonden, bij exploitatie van het levensverzekeringbedrijf door den Staat, uitgeschakeld kan worden. Mijn antwoord luidde als volgt:

De Staatslevensverzekeraar zal m.i. de premie-reserve kunnen beleggen op tweeërlei wijze:

- a) in fondsen, die in betrekkelijk korten tijd uitloten en waarbij koersverlies dus vrijwel uitgesloten is;
- b) in rekening-courant met den Staat tegen den rentevoet, die aan de berekening der tarieven ten grondslag is gelegd.

De voortdurende stijging van het bedrag der Staatsschuld zal aan de laatste wijze van belegging de voorkeur doen geven. Het is immers niet goed denkbaar, dat, bij toenemende exploitatie van overheidswege, de Staat enerzijds steeds opnieuw geldleeningen zou sluiten en anderzijds de reserves zijner bedrijven zou gaan beleggen in allerlei fondsen, afgescheiden nog van het risico, aan deze belegging verbonden. Alle bedrijven van den Staat hebben hun surplus aan kasmiddelen steeds te storten in 's Rijks schatkist in rekening-courant met den Staat. Een eventueel Staatslevensverzekeringbedrijf zal voor de belegging zijner premie-reserve denzelfden weg moeten bewandelen, waardoor de volgende voordeelen bereikt worden:

- 1e. elimineering van het risico der belegging;
- 2e. besparing aan rente;
- 3e. steun aan het Staatscrediet;

doordat het beroep van den Staat op de kapitaalmarkt een belangrijke vermindering ondergaat.

Schetsmatig kan dit laatste argument verduidelijkt worden door de volgende ruwe balansexcerpten;

Tegenwoordig beleggingssysteem.

Staatsbezit	f A	Staatsleeningen	f a
Beleggingen		Spaarders Rijkspostspaarb.	b'
Rijkspostspaarbank	b	Obligo's Rijksverzekeringb.	c'
Beleggingen		" Pensioenfondsen	d'
Rijksverzekeringb.	c		
Beleggingen			
Pensioenfondsen	d		

Vereenvoudigd beleggingssysteem.

Staatsbezit	f A	Staatsleeningen	f a-(b+c+d)
		Spaarders Rijkspostspaarb.	b'
		Obligo's Rijksverzekeringb.	c'
		" Pensioenfondsen	d'

Dat het systeem door het tweede excerpt geïllustreerd, meer en meer aanhangers vindt, mede in verband met de moeilijkheden aan eene juiste beleggingspolitiek verbonden, is o.a. gebleken uit een hoofdartikel in het *Algemeen Handelsblad* van 12 Maart 1924 getiteld: *Het kapitaal der Sociale Verzekering*. In dit artikel worden de meningen van een aantal autoriteiten en van den schrijver zelf als volgt weergegeven.

Mr. van Gijn meent, dat de gelden der verzekeringen het best aangewend zouden kunnen worden voor delging van Staatsschuld, terwijl het Rijk dan natuurlijk het overeenkomstige bedrag tegen rentevergoeding aan de fondsen zou schuldig blijven. *Mr. van Gijn* is dus dezelfde meening toegedaan als voordien door mij in dit tijdschrift ontwikkeld.

Mr. Vissering wees in het verslag van de Nederlandsche Bank over 1923 er op, dat men op den duur

moeite zal ondervinden, om deze geweldige kapitalen op verstandige wijze te beleggen.

Mr. Groeneveld, hoofd der afdeling Arbeidersverzekering van het Departement van Arbeid, ziet in de kapitaalsverzameling der Fondsen een kwaad, dat zooveel mogelijk dient te worden vermeden, zoowel op grond van de beleggingsmoeilijkheid, als wegens de mogelijkheid van depreciatie. (Men denke aan het totaal teloorgaan der verzekeringskapitalen in Duitschland.)

De schrijver van het hoofdartikel in het *Handelsblad* wees voornamelijk op de veel te groote macht, die bij de tegenwoordige regeling in handen wordt gelegd van bepaalde personen, buiten contrôle van de Volksvertegenwoordiging, een euvel, waarop ook gewezen werd in de recente beschouwingen van den Heer *P. J. Raaymakers*¹⁾ in het *Algemeen Handelsblad* van 15, 16 en 17 Februari 1927. Aan deze artikelen over de *geldbelegging der Staatsfondsen* moge ik ter versterking van mijn betoog ten slotte nog enkele passages ontleenen:

„De Staat is onvoorwaardelijk garant voor de terugbetaling der op de Spaarbank ingelegde gelden, voor de uitbetaling van de pensioenen der burgerlijke ambtenaren, hunne weduwen en weezen, van die der onderwijzers e.a.; voor eventuele tekorten van den Girodienst, van de invaliditeits- en ouderdomsverzekering en mag²⁾ dus m.i. zeker medezeggenschap hebben over het beheer der kapitalen van bedoelde Staatsinstellingen.

Indien het geschiedt, dan zal het mogelijk zijn, dat Staatsleeningen en die voor welke de Staat garant is, geheel worden genomen door de genoemde instellingen, waardoor kostbare emissies kunnen vermeden worden. Misschien ware zelfs de rentekoers der Staatsfondsen daardoor te stabiliseeren, hetgeen ook voor hen, die hun kapitalen in Staatsfondsen beleggen, van groot belang zoude zijn”.

Ten aanzien van het antwoord der *meerderheid* van de Staatscommissie van Vuuren op het vraagpunt der belegging, komt de Heer *Raaymakers* tot de conclusie, dat zij *absoluut geen oplossing* biedt voor het zoo belangrijke beleggingsvraagstuk, terwijl de competente schrijver zich over het voorstel der *minderheid* als volgt uit:

„Het voorstel komt neer op een boekquaestie en een administratieve maatregel, om te vermijden, dat aan den eenen kant de Staat voor enorme verplichtingen staat en anderzijds groote kapitalen ziet ophoopen. Dat denkbeeld is althans een oplossing van het beleggingsvraagstuk en een antwoord op punt b der opdracht.”

Dat ook de tegenwoordige Regeering blijkbaar meer geporteerd is voor het stelsel der minderheid dan voor dat der meerderheid in het rapport der Commissie van Vuuren tot uiting gekomen, blijkt evident uit haar besluit van 4 November 1926, waarbij werd ingesteld eene *nieuwe Staatscommissie*, thans onder voorzitterschap van oud-minister van *Gijn*, aan welke is opgedragen te onderzoeken: „de mogelijkheid en de wenschelijkheid van eene vereenvoudiging in het beheer van bij de wet ingestelde fondsen, door belegging van de gelden dier fondsen, hetzij in 's Rijks schatkist, hetzij, in meerdere mate dan thans, in nationale schuld.”

Wij zien met groote belangstelling het antwoord der nieuwe Staatscommissie tegemoet in de stellige verwachting, dat haar advies aan de Regeering zal luiden in den geest van het minderheidsdenkbeeld der Commissie van Vuuren. In ieder geval zal naar

1) Als voorzitter van den Raad van Toezicht op de Rijksverzekeringsbank en als commissaris van het algemeen Burgerlijk Pensioenfonds heeft de Heer *R.* reeds in een nota d.d. 8 Juni 1923, aan de ministers van Arbeid, van Financiën en Waterstaat gericht, de aandacht der Regeering gevestigd op de belangrijkheid van het vraagstuk van de belegging der Staatsfondsen.

2) juist: moet.

onze overtuiging het Staatsbelang beter worden gediend door de aanvaarding en verdere uitwerking der gedachte, die aan dit logisch eenvoudige stelsel ten grondslag ligt, dan door de instelling van een „Centralen beleggingsdienst”, het desideratum van de meerderheid der Commissie van Vuuren, waardoor het beleggingsvraagstuk, blijkbaar ook naar de meening der Regeering, niet nader tot zijn oplossing wordt gebracht.

J. J. M. H. NIJST.

P.S. Eerst na het schrijven van bovenstaand artikel heb ik kennis genomen van de uitvoerige en belangwekkende, maar m.i. geenszins overtuigende beschouwingen van den Heer *Korndörffer*, naar ik meen één der leden van de Commissie van Vuuren, in No. 581 van dit tijdschrift. De genoemde schrijver gaat in zijn exposé na welke de gevolgen zullen zijn van het storten der beschikbare gelden van de Rijksverzekeringsbank in de schatkist, waarbij hij o.a. aandacht vraagt voor den invloed eener te zware amortisatie. De schrijver meent nl., dat een wanverhouding zal ontstaan tusschen de toekomstige leeningsbehoeften van den Staat en de gelden, die de R.V.B. voor amortisatie eventueel beschikbaar zal stellen.

Uit den aard der zaak moet ik, na de reeds in beslag genomen plaatsruimte, mij de grootste beperking opleggen bij het rescontereeren der opmerkingen, door den Heer K. te berde gebracht. In hoofdzaak ducht deze schrijver van eene toepassing van het stelsel der minderheid van de Commissie van Vuuren, *een te sterke stijging der koersen onzer Staatsschuld, tengevolge der zware amortisatie, waardoor stoornis op de beleggingsmarkt zou kunnen ontstaan.*

Hoezeer ik mij ook van het gewicht van dit argument zou willen doordringen, ik kan met den besten wil geen gevaar ontdekken in eene versterking der positie van den Staat der Nederlanden op de nationale en internationale beleggingsmarkt. Mij dunkt nog steeds, dat wanneer door eene andere beleggingspolitiek te volgen, het peil, waarop ons Staatscrediet genoteerd staat, zal stijgen, dit als een voordeel moet worden beschouwd voor de Nederlandsche gemeenschap en den Nederlandschen belastingbetaler. De schrijver erkent, dat het „jaarlijks te beleggen bedrag op zich zelf niet zoo buitengewoon is, dat daarvan op de beleggingsmarkt storende invloeden van belang zouden behoeven uit te gaan, vooropgesteld, een veelzijdige belegging en een deugdelijke organisatie van den beleggingsdienst.” Maar nu ligt het toch voor de hand, dat wanneer de Staat voor zijne beleggingen de voorkeur gaat geven, niet aan eene veelzijdig georiënteerde beleggingspolitiek, maar uitsluitend of in hoofdzaak zijne toevlucht gaat nemen tot een stelsel, dat leidt tot vermindering zijner schulden, of tot eigen voorziening in zijne toekomstige kapitaalbehoeften, de op de beleggingsmarkt vrijkomende, niet door den Staat opgenomen bedragen, ter beschikking zullen komen van handel en industrie in binnen- en buitenland. De keuze voor het beleggend publiek wordt daardoor eenerzijds beperkt, doordat het beschikbare vlottende materiaal der Nederlandsche Staatspapieren zal inkrimpen, anderzijds verruimd, doordat de leeningsbehoeften, die vroeger ten deele door den Staat werden bevredigd, nu op het particuliere beleggingskapitaal zijn aangewezen. Het wil mij voorkomen, dat er geen aanleiding bestaat van deze verschuiving der personae operandi eene ernstige stoornis op de beleggingsmarkt te verwachten, tenzij men eene gestage stijging der koersen onzer Staatsfondsen als eene zoodanige stoornis zou willen brandmerken, hetgeen m.i. niet door den beugel kan.

Aan het slot zijner beschouwingen — einde goed, al goed — erkent de Heer *Korndörffer* dat *samenwerking* tusschen schatkist en R.V.B. in beider belang kan zijn. Rationeel zou zijn, zegt hij, „indien het Invaliditeitsfonds, zooals in het verleden trouwens ook reeds plaats vond, direct van den Staat tegen

de normale rente schuld zou overnemen en bij de komende conversies van Staatsschuld krachtige medewerking verleenen.”

Door eene samenwerking in den door den Heer K. aangegeven zin, zijn wij reeds een heel eind in de goede richting eener meer economische, meer rationeële belegging door den Staat. Indien men erkent, dat er samenwerking moet komen i.z. de beleggingen tusschen schatkist en R.V.B., dan verliest de kwestie voor een groot deel haar principiële karakter en wordt zij teruggebracht tot de vraag: moet de R.V.B. de haar in de toekomst toevloeiende middelen uitsluitend storten in de schatkist, of wel een deel ervan vrij kunnen beleggen? Laten wij vertrouwen, dat de nieuwe Staatscommissie van Gijn op deze vraag een antwoord zal weten te geven, waardoor het algemeen belang wordt gediend.

J. N.

DE RECHTSVERHOUDING TUSSCHEN MEERDERHEID EN MINDERHEID BIJ VENNOOTSCHAPPEN.

In verband met het zeer interessante artikel van Mr. Schadee in Uw nummer van 2 Februari naar aanleiding van het arrest van den Hoogen Raad in de zaak van den Koninklijken Hollandschen Lloyd, moge onderstaande bijdrage tot de gedachtenwisseling omtrent het punt in kwestie van nut zijn:

Het is axiomatisch, dat geen Rechter een onwillige minderheid van crediteuren haar contractueele rechten kan ontzeggen, zelfs dan wanneer de houding der minderheid onvereinigbaar is met het algemeen belang van alle crediteuren. Het feit, dat de praktijk een middel heeft gevonden eene minderheid van crediteuren door bijzondere bepalingen in eene trustakte te binden, plaatst op zichzelf reeds den Rechter in de onmogelijkheid, zonder gevaarlijke precedenten te scheppen, aan de minderheid een rechterlijken dwang op te leggen, waarvoor in het leeningscontract — met opzet — geen voorziening was getroffen.

De wettelijke toestand in de Vereenigde Staten wijkt in dit opzicht geenszins af van dien in Nederland, met uitzondering slechts van den Staat Kentucky, waar zekere wetsbepalingen beperking van de rechten eener minderheid mogelijk maken. Niettegenstaande deze moeilijkheid heeft de praktijk in Amerika een middel gevonden in geval van in financieele moeilijkheden geraakte Vennootschappen de gevolgen van de ontoegeeflijke houding eener minderheid te boven te komen. Het is welbekend, dat het in zulke gevallen in Amerika de gewoonte is eene reorganisatie op touw te zetten door het oprichten eener nieuwe vennootschap, die de eigendommen der oude vennootschap bij executorialen verkoop verwerft. De Rechter bepaalt in zulke gevallen gewoonlijk den minimum prijs waartoe de verkoop mag geschieden. De meerderheid der crediteuren, die de reorganisatie wenscht, is er in de praktijk altijd in geslaagd de vaststelling van een minimum prijs te erlangen laag genoeg, om het aandeel der minderheid, die tot de reorganisatie niet was toegetreden, in de opbrengst der eigendommen beneden de marktwaarde der onder het reorganisatieplan uit te geven nieuwe waarden te houden. Door anders te handelen zou de Rechter feitelijk een premie stellen op niet-toetreding tot de reorganisatie en dit kan, wanneer hij de voorwaarden der reorganisatie billijk acht, natuurlijk niet in zijn bedoeling liggen. In de vrij recente reorganisatie der Chicago, Rock Island & Pacific, waar meer dan 95 pCt. van alle waarden tot de reorganisatie waren toegetreden en de nieuwe preferente aandelen, die aan crediteuren waren aangeboden, dicht bij pari noteerden, besloot de Rechter zelfs, dat de executie-verkoop achterwege kon blijven en verklaarde hij het reorganisatieplan bindend voor de minderheid.

Het antwoord op de tegenwerpingen van hen, die het standpunt innemen, dat op deze wijze de wettelijke rechten der minderheid langs zijdelingsche wegen worden te niet gedaan, is eenvoudig. In Amerika

kan eene minderheid in zekere gevallen, zooals bij amalgamatie, of wanneer de meerderheid der aandelen harer onderneming door een andere vennootschap is verkregen, een beroep op den Rechter doen om de besluiten van zulk eene meerderheid buiten werking te stellen, of om de meerderheid te dwingen de aandelen der minderheid op basis eener onafhankelijke taxtie over te nemen. Hoewel in al zulke gevallen de meerderheid ongetwijfeld binnen de perken van haar formeel wettelijk recht als in de statuten en bij de wet bepaald, handelt, stelt de rechtspraak zich op het onduidelzinnige standpunt, dat de rechten der minderheid tegen onredelijke handelingen der meerderheid moeten worden beschermd. Het ligt voor de hand, dat het onbillijk zou zijn, aan de meerderheid de bescherming tegen onredelijke handelingen der minderheid te onthouden, die men aan de minderheid tegen zulke handelingen der meerderheid wel verleent, vooral wanneer dit kan geschieden op eene wijze, die niet leidt tot vernietiging van het principe der onschendbaarheid van contractuele rechten, waarop het doen van zaken berust en moet berusten. LEONARD KEESING.

New York, 28 Februari 1927.

DE ONGRONDWETTIGHEID VAN HET NEDERLANDSCH-BELGISCH VERDRAG.

Mr. C. W. de Vries schrijft ons:

Onder bovenvermeld opschrift heeft Jhr. Sandberg in dit weekblad van 9 Maart 1927 de opmerking gemaakt, dat ik de Grondwet naast mij neerleg. Daarom bleef mijn beschouwing over de rechtskundige vraag of het tractaat met de Grondwet in strijd is, in het overzicht van Jhr. Sandberg „buiten beschouwing”. Ik moet mij dit getroosten, maar ik behoef niet een onjuistheid onweersproken te laten, nu de rechtskundige vraag zelf zeer actueel is. Ik moge nog opmerken, dat mijn oordeel over de wenselijkheid van het Verdrag, mijn rechtskundig standpunt niet bepaalt. Mijn rechtskundig standpunt is dit, dat de Staten-Generaal alleen de verantwoordelijkheid dragen voor de beslissing van deze vraag of een tractaat en een wets-ontwerp geacht moeten worden niet in overeenstemming te zijn met den ouden opzet en met de historische bedoeling der Grondwet. Hoever de wetgever in dit opzicht naast de Grondwet mag gaan, is een vraag van staatsbeleid, waarover de wetgever alléén beslist.

Ik sta in dit punt volstrekt niet zóó alleen, als Jhr. Sandberg meent. Prof. Kranenburg schreef in de bekende brochure vol „ongezonde lectuur”: „Dát de regeling van het tractaat inderdaad afwijkt van het geheele systeem van ons Negende Hoofdstuk, schijnt mij overigens moeilijk betwistbaar”. „Die afwijking is trouwens, gelijk boven betoogd, gewoonlijk niet te vermijden; de vraag is enkel, hoever moet zij, in het redelijke, worden erkend?”

Over dit „redelijke” oordeelt nu in ons Staatsrecht, de volksvertegenwoordiging. Is deze opvatting zóó verwerpelijk, dat ik daarom in de ban moet worden gedaan¹⁾?

¹⁾ Mag ik mij nog een aanhaling uit Struycken: Het Staatsrecht van het Koninkrijk der Nederlanden (1915) veroorloven.

Pag. 99: „Als historisch-nationaal dokument bevat de Grondwet tal van historische voorschriften, waarvan de rechtswaarde voor het heden slechts kan worden beoordeeld in verband met de ontwikkeling van het staatkundig leven en de staatkundige denkbeelden sinds hare wording; als wet van beginselen eischt zij van den wetgever ontwikkeling, voortbouw van het rechtsleven op den grondslag der door haar uitgesproken gedachten in overeenstemming met de staatkundige en sociale eischen van het oogenblik”. Zal, wie rekening wil houden met de eischen van het nieuwe nationale rechtsleven, waartoe ook onze internationale politiek behoort, niet elk oogenblik gevaar loopen, beschuldigd te worden van een poging de Grondwet naast zich neer te leggen? Het verweer tegen die beschuldiging ligt voor de hand: de Staten-Generaal zullen weten hoever naast de Grondwet telkens kan en moet worden gegaan.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE HANDEL DER SUCCESSIESTATEN VAN DE OOSTENRIJK—HONGAARSCHE MONARCHIE MET SOVJET RUSLAND.

II.

Dr. Richard Kerschagl te Weenen schrijft ons:

Het vraagstuk van den handel met Sovjet Rusland heeft tot nu toe slechts voor eenige van de successiestaten een grootere beteekenis aangenomen. *Roemenië* heeft niet alleen de Sovjet Regeering niet erkend, doch heeft tot op heden ook geweigerd met Sovjet Rusland eenigerlei handelsbetrekking aan te gaan. Geheel overeenkomstig is de toestand in *Joego-Slavië*. Joego-Slavië is met Sovjet Rusland noch diplomatieke, noch economische betrekkingen aangegaan. Zooals echter blijkt uit de cijfers van de officieele handelsstatistiek, zooals die wordt gepubliceerd door de directie van de douane van het Joego-Slavisch ministerie van financiën, zijn in het jaar 1925 uit Sovjet Rusland in totaal 5.823.732 KG. en 20 M³. waren met een totale waarde van 9.290.944 dinar in het koninkrijk ingevoerd; daarentegen werden in totaal 104.980 KG. goederen met een waarde van 104.980 dinar uit het koninkrijk naar Sovjet Rusland uitgevoerd. Het betreft in dit geval echter niet een directen goederenruil, doch het betreft hier transitigoederen, waarbij op grond van de gegevens geconstateerd kon worden, dat Sovjet Rusland het einddoel van deze goederen was. De tusschenstations voor den uitvoer van deze goederen zijn Constantinopel, Gallata en Braila.

Ook met betrekking tot *Hongarije* is een definitieve regeling van den handel met de Sovjetregeering niet tot stand gekomen. Dientengevolge waren ook de resultaten van den uitvoer tot op heden minimaal. Een nauwkeurige opgave kan niet gegeven worden, aangezien de officieele handelsstatistiek den buitenlandschen handel met de in dit opzicht minder belangrijke staten slechts in een verzamelpost geeft. Uit het feit, dat in de eerste 9 maanden van het jaar 1926 de invoer uit deze „overige landen” slechts 14,1, de uitvoer naar deze landen 16,9 goudkronen bedroeg, en deze categorie met uitzondering van Groot-Brittanië, de Vereenigde Staten en Turkije, alle overzeesche gebieden omvat, kan het aandeel van Rusland aan den buitenlandschen handel van Hongarije echter als uiterst gering worden beschouwd. Bijzondere overheidsmaatregelen in verband met den handel op Rusland bestaan niet. Bij de hierboven beschreven geringen omvang van den handel met Rusland kan men natuurlijk van ervaringen nauwelijks spreken. Thans echter kan men reeds zeggen, dat na een eventuele regeling der handelsbetrekkingen de oplossing van het credietvraagstuk een bijzondere rol zal spelen.

Veel belangrijker is het vraagstuk reeds voor *Polen*. Het is een belangwekkend verschijnsel, dat de bevordering van den handel op Rusland in Polen eigenlijk pas bijzondere afmetingen heeft aangenomen, toen de tarievenoorlog met Duitschland begon. Wanneer men echter hoopte hier, al ware het slechts ten deele, schadeloosstelling te zullen vinden, dan zijn deze verwachtingen toch in ieder geval sterk overdreven gebleken.

Van de stelling uitgaande, dat de toename van den Poolsch-Russischen handel in het belang van het Poolische bedrijfsleven is, verleent de Bank Polski herdisconto-credieten aan binnenlandsche industrieën op grond van de door deze met Rusland gesloten exportverdragen. Dergelijke credietovereenkomsten ontwikkelen zich successievelijk. Door de Bank Polski worden voornamelijk wissels geherdisconteerd, die geaccepteerd zijn door de handelsvertegenwoordiging „Wmiesztorg”. Er worden echter ook accepten van de Russisch-Poolsche handelsorganisatie „Sowpoltorg” en andere in Rusland, resp. in het buitenland werkende handelscommissies aangenomen. De wissels luiden, hetzij in volwaardige buitenlandsch valuta (dollars,

Engelsche ponden), hetzij in Poolsche zloty en kunnen zoowel in het buitenland als in Warschau betaalbaar worden gesteld. Het invoeren van deze wissels heeft tot nu toe niet tot bedenkingen of klachten geleid.

De tegenwoordige handelsomzet tusschen Polen en Rusland (U. S. S. R.) kan echter nog lang niet levendig worden genoemd. In den loop van de eerste 11 maanden van het jaar 1926 werd ongeveer $5\frac{1}{2}$ miljoen dollar omgezet, waarvan circa $4\frac{1}{2}$ miljoen dollar voor rekening komt van den Poolschen export naar Rusland en ca. 1 miljoen dollar voor rekening van den import van Rusland naar Polen.

Ook *Tsjecho-Slowakije* heeft langen tijd groote verwachtingen gekeesterd van den handel op Rusland. In tegenstelling met eenige andere successiestaten heeft men hier echter steeds de politiek gevolgd den handel op Rusland op volkomen gelijken voet te behandelen als alle andere exportzaken. Van staatswege wordt de buitenlandsche handel met Rusland in wezen volkomen gelijk behandeld als de buitenlandsche handel met andere staten. Er vindt derhalve evenmin bevoordeeling als belemmering van staatswege plaats. Eenige takken van industrie hebben weliswaar meermalen een ondersteuning van den staat in den vorm van garantie of iets dergelijks gevraagd, doch tot op heden heeft de staat zich steeds afwijzend tegenover deze eischen gesteld.

De grootste moeilijkheid van een regelmatigen handel met Rusland is ook in *Tsjecho-Slowakije*, evenals in andere staten, het credietvraagstuk. Nadrukkelijk dient te worden vastgesteld, dat tot op heden de Russische wissels, welke de Oostenrijksche exporteurs in betaling hebben genomen, door de Russische regeering steeds nauwkeurig zijn betaald. Den laatsten tijd verlangen de Russen echter steeds langere termijnen, zoodat de credietverleening steeds moeilijker wordt. De Nationale Bank disconteert de Russische wissels slechts dan, wanneer ze aan precies dezelfde eischen voldoen als andere goederenwissels. In den laatsten tijd is echter in *Tsjecho-Slowakije* een sterke verandering ten kwade ingetreden. *Tsjecho-Slowakije* heeft tot nog toe de Sovjetregeering niet de jure erkend. Nadat nu echter, sedert ongeveer drie jaren, sterke handelsbetrekkingen tusschen *Tsjecho-Slowakije* en Rusland bestaan, dringt Rusland met steeds meer nadruk op deze erkenning aan. 19 Januari heeft de Sovjetcommissie te Praag in een, als ultimatum gestelde, nota de regeling van de verhouding tusschen beide staten van *Tsjecho-Slowakije* geëischt en daarbij laten doorschemeren, dat het niet vervullen van dit verlangen de vermijding van de *Tsjecho-Slowakische* markt, voor zoover het de Russische bestellingen betrof, ten gevolge zal hebben. Nu heeft zich echter in verband met het betrappen van Russische spionnen in *Tsjecho-Slowakije*, welke ten deele leden van de Russische handelscommissie geweest zouden zijn, wederom een sterke strooming tegen de formeele erkenning van Rusland door *Tsjecho-Slowakije* doen gelden. Bovendien wijst men er in *Tsjechische* regeeringskringen op, dat juist de uit *Tsjecho-Slowakije* betrokken goederen veelal dezelfde zijn, die uit Duitsland door Rusland worden betrokken en dat Rusland, door den aankoop van deze goederen in Duitsland te concentreeren, zooals het in zijn jongste nota vermeld is, verstaan gaf, zich volledig aan de prijsdictatuur van één enkele groep zou onderwerpen. Het is derhalve mogelijk, dat het conflict gerekt wordt, en dat gedurende eenigen tijd enkele andere staten door een mogelijke verandering van de Russische handelspolitiek tegenover *Tsjecho-Slowakije* tijdelijk een weinig profiteeren.

De ontwikkeling van den Russischen handel in *Oostenrijk* is in den laatsten tijd in een bijzonder belangwekkend stadium gekomen. De huidige ontwikkeling was, zooals bekend, gebaseerd op het feit, dat *Oostenrijk* in het op 7 December 1921 gesloten verdrag 'Rusland' erkend heeft. In het jaar 1925 heeft

dan ook de Russische handel bijzondere vormen aangenomen. De bekende besluiten van de Oostenrijksche Nationale Bank van 25 November 1925 hebben de beleening van goederenwissels, luidende in schilling of vreemde valuta en met een looptijd van niet meer dan 6 maanden, ook voor den handel op Rusland mogelijk gemaakt.

Daaruit vloeide ongetwijfeld een zekere opleving voort, zoodat in het jaar 1924/25 de Oostenrijksche export naar Rusland tot 10,4 miljoen dollar steeg. In het jaar 1925/26 zonk deze echter weer tot 8,9 miljoen dollar en vanaf dat oogenblik vertoont zij ook verder een zekeren achteruitgang. De vraag van een afdoende regeling van den handel op Rusland liet men nu niet meer vallen. Eerst werd, reeds in het jaar 1925, door de exporteurs gestreefd naar een regeling volgens Duitsch voorbeeld, waarbij door het scheppen van een credietfonds en een garantie van bondsstaten en gemeenten de handel op Rusland bevorderd zou worden. In het voorjaar dook een ander voorstel op: nl. de handel op Rusland op zuiver verzekeringstechnischen grondslag te schoeien en dezen, hetzij in den vorm van een directe verzekering bij groote Engelsche verzekeringsmaatschappijen, hetzij langs indirecten weg door verzekering bij een binnenlandsche maatschappij met herverzekering te Londen, een credietgarantie te verschaffen, die niet alleen zou leiden tot een kwantitatieve verbetering van de financiering van den handel op Rusland, doch zoo mogelijk ook tot een termijnverlenging van de voor deze doeleinden ter beschikking staande credieten.

De jongste toestand echter is deze, dat twee voorstellen met elkander concurreeren. De eerste is die van den ingenieur Altmann, waar de Oostenrijksche ministerraad zich op het oogenblik mee bezig houdt en waar zij het in principe mee eens is. Het betreft een voorstel, waarbij industrieën, die door een politiek risico geld verliezen in den handel op Rusland, 10 jaar lang crediet van den staat krijgen tegen een rente, die 2% beneden de officieele bankrente ligt. Door deze goedkoopere credietverleening zal tot 80% van de in den Russischen handel geleden schade worden opgeheven. Overigens schijnt de regeering de overname van deze garantie afhankelijk te maken van de voorwaarde, dat ook de bondslanden een overeenkomstige garantie op zich nemen, resp. deelnemen aan de credietverleening. Een ander voorstel, dat in bespreking is, is dat van de Kamer van Arbeid. De Kamer van Arbeid komt tot het volgende praktische voorstel:

Wanneer men in aanmerking neemt, dat het Duitse bedrijfsleven ongeveer tien maal zoo groot is als het Oostenrijksche, dan komt voor *Oostenrijk* 1/10 van 300 miljoen mark, dat is rond 50 miljoen schilling, als maximum voor de te verlenen credieten in aanmerking. Hiervan zou de Bond volgens Duitsch voorbeeld 35 pCt. d.w.z. 17,5 miljoen schilling garandeeren. Het bedrag der garantie is ongetwijfeld in verhouding tot de mogelijk te bereiken gevolgen gering te noemen. De rest van het totaal van 30 miljoen schilling zou door de verschillende bondslanden, in het bijzonder Weenen, dat zich reeds maanden geleden principieel bereid verklaarde deel te nemen aan een dergelijke overeenkomst, volgens een bepaalden sleutel op te brengen zijn.

Welke van de beide voorstellen ten slotte aangenomen wordt, is thans nog niet te voorzien ¹⁾. In het

¹⁾ Inmiddels meldde de *Frankfurter Zeitung*, dat de regeering zou voorstellen garantie te verlenen tot een bedrag van 100 miljoen schilling op de volgende voorwaarden: de regeering geeft een voorschot van 60% van het eventueel geleden verlies tegen een rente, die 2% beneden de bankrente ligt. Dit voorschot is terug te betalen in tien annuïteiten. Het bondsland, waar de hoofdzetel is van den credietnemer, moet voor 25% aan de credietverleening deelnemen of een overeenkomstige garantie op zich nemen; 35% komt derhalve voor rekening van den Bond. De beslissing, in welke gevallen crediet zal worden verleend, berust bij een „Rusland-commissie“, die is samengesteld uit ver-

bijzonder kunnen nog veranderingen voortvloeien uit het feit, dat van socialistische zijde in den allerlaatsen tijd het sluiten van een overeenkomst met Sovjet-Rusland verlangd wordt, een overeenkomst, die een gewoon handelsverdrag aanzienlijk te boven zou gaan. Daarbij wordt op de Duitsche overeenkomsten van 12 October 1924 gewezen, die op grond van het Rapollo-verdrag van 16 October 1922 gesloten zijn. Zulk een verdrag zou uiteraard in de eerste plaats het crediet- en garantiëvraagstuk in een gunstiger vaarwater brengen. De beide gemengde Oostenrijksch-Russische handelsmaatschappijen, die hoofdzakelijk het handelsverkeer met Rusland drijven, nl. de „Rus-sawstorg” en de „Ratas” zijn natuurlijk bij het afsluiten van verdergaande overeenkomsten sterk geïnteresseerd en de industrie verwacht, dat door het afsluiten van de desbetreffende overeenkomsten in het bijzonder bepaalde takken van de machine-industrie bevoordeeld zullen worden. Bij een volkomen waardeering van de beteekenis van een bevordering van den export uit Oostenrijk naar Rusland, doen zich echter steeds meer stemmen hooren, die erop wijzen, dat men niet vergeten moet, dat het totale cijfer van den Oostenrijkschen handel op Rusland zich tusschen 2 en 3 pCt. van den totalen buitenlandschen handel van Oostenrijk beweegt. Men dient zich derhalve wel te bedenken, dat een overschatting van de mogelijkheden van den handel met Rusland, bij alle waardeering, die men daarvoor hebben kan, op een ernstig zelfbedrog zou uitloopen.

tegenwoordigers van de ministeries en landsbesturen, vier vertegenwoordigers van de Kamer van Koophandel en één van de Kamer van Arbeid. Verdere voorwaarden zijn: dat de leveringsverdragen overwegend betrekking moeten hebben op Oostenrijksche goederen en diensten, dat de duur van het crediet in den regel twee jaar niet mag te boven gaan en dat ook de bepalingen van reeds eerder afgesloten credieten behoorlijk dienen te zijn. In geval de Sovjetunie haar verplichtingen niet nakomt, met andere woorden, zoodra de staatsgarantie in werking treedt, dient de credietnemer onderpand te verlenen of borgen te stellen. Door deze laatste bepaling wordt het belang der garantie echter vrijwel illusorisch. Eenige opmerkingen in de toelichtende memorie schijnen er dan ook op te wijzen, dat de regeering nog verder zou willen gaan en dat de oprichting van een disconto-bank voor den handel op Rusland overwogen wordt. Wie het daaraan verbonden risico zou moeten dragen, blijkt echter niet. [Red.].

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

Het indexcijfer van „Tramp”vaart, schrijft „The Economist”, steeg in Februari met 1,65 pCt., welke lichte stijging in overeenstemming is met een goedgefundeerde seizoenbeweging onder normale omstandigheden. Het algemeene niveau der vrachten voor volie ladingen, dat wordt aangegeven door een indexcijfer, dat, berekend op Februari-noteringen, ongeveer 40 pCt. boven het gemiddelde niveau voor de periode 1898—1913 staat en 20,5 pCt. hooger dan het gemiddelde voor 1913, staat nu ongeveer gelijk met het gemiddelde niveau van de overeenkomstige maanden van 1922—'25. De wijzigingen van het indexcijfer der diverse groepen zijn hieronder aangegeven (tabel I).

De veranderingen, die gedurende de afgelopen maand in het indexcijfer van iedere groep en sub-groep hebben plaatsgevonden, toont de tweede tabel, waarbij het cijfer 100 telkens het gemiddeld niveau gedurende de periode 1898—1913 voorstelt.

De uitgaande kolenvrachten waren gedurende Februari in alle richtingen stabiel, met uitzondering van den handel op dicht bij het vasteland gelegen havens, die zeer gedrukt was. Vooral de vrachten naar de Middellandsche Zee bereikten een betrekkelijk hoog peil en thuisvrachten van erts waren van hier iets beter verkrijgbaar. Zuid-Amerika bleef voortdurend een groote hoeveelheid tonnage voor graan in beslag nemen, die gedurende de volgende drie maanden zal

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,2
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Febr. 1926	116,5	97,9	114,9	118,5	95,1	119,3	110,4
Maart „	115,9	93,4	116,9	114,6	87,9	96,1	104,1
April „	112,4	95,0	116,6	109,2	83,9	97,0	102,3
Mei „	111,4	102,6	115,8	107,9	78,1	99,7	102,6
„	114,1	102,6	110,0	78,7	78,1	99,7	96,2
Juni „	110,8	105,0	121,1	120,4	98,3	92,6	108,0
„	112,3	105,0	120,6	97,7	98,8	92,6	104,4
Juli „	110,9	116,2	134,4	119,8	98,8	124,6	117,5
„	112,6	116,2	147,4	96,5	98,8	124,6	116,0
Aug. „	111,6	127,8	133,7	119,6	100,9	151,3	124,2
„	114,7	127,8	145,8	96,0	100,9	151,3	122,8
Sept. „	113,7	140,3	144,3	121,7	104,1	154,9	129,8
„	121,1	140,3	167,1	100,2	104,1	154,9	131,3
Oct. „	128,1	214,6	175,1	141,7	144,4	170,9	162,5
„	197,6	214,6	228,6	140,3	144,4	170,9	182,7
Nov. „	130,5	224,4	174,3	158,0	161,8	181,6	171,8
„	212,3	224,4	227,1	172,9	161,8	181,6	196,7
December „	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Januari 1927	126,4	136,5	139,1	122,7	136,7	166,5	138,0
Februari „	125,0	132,6	140,1	130,4	145,2	168,2	140,2

	Indexcijfer	+ of —
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	126,61	— 9,17
„ „ thuisvracht.....	137,09	+ 3,22
Middell. Zee; uitgaande vracht.....	155,83	+ 17,81
„ „ thuisvracht.....	131,87	+ 2,44
Noord-Amerika.....	132,56	+ 3,94
Zuid-Amerika; uitgaande vracht....	105,33	— 2,69
„ „ thuisvracht.....	174,82	— 0,71
Indië; uitgaande vracht.....	136,84	+ 10,52
„ „ thuisvracht.....	124,01	+ 5,01
Het verre Oosten, enz.....	145,19	+ 8,47
Australië.....	168,25	+ 1,78

worden verladen. Noord-Amerika was daarentegen stiller voor zoover het het charteren van geheele schepen betreft. De vrachtprijzen van Australië werden goed gehandhaafd en de noteringen van havens in Indië en het Oosten toonden een neiging tot stijgen, daar er voor de zeer matige vraag weinig schepen verkrijgbaar waren. De verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde voor 1913 toont de volgende tabel, waarin het jaar 1926 is weggelaten in verband met de kolenstaking:

Maand	(1913 = 100)			
	1923	1924	1925	1927
Januari.....	114,05	117,11	114,49	118,59
Februari.....	112,73	123,78	115,96	120,54
Maart.....	115,23	122,09	106,63	
April.....	115,45	117,22	104,24	
Mei.....	114,55	114,27	98,23	
Juni.....	106,82	108,62	91,74	
Juli.....	103,39	103,75	94,90	
Augustus.....	100,16	104,43	95,87	
September.....	103,04	110,50	98,19	
October.....	107,86	115,55	99,49	
November.....	111,21	112,76	102,23	
December.....	111,81	111,21	104,67	
Jaarl. gemiddeld.	106,69	113,44	102,22	

De onmiddellijke verwachting voor de „Tramp”-vaart blijft, zooals de vorige maand werd vastgesteld, „matig tot goed”. De verdere vooruitzichten worden grootendeels bepaald door den uitslag der dreigende ongeregeligheden in de Amerikaansche kolenijverheid.

BOEKAANKONDIGING.

„Die Verfassung der Völkerrechtsge-meinschaft“ door Dr. Alfred Verdross, Professor aan de Universiteit te Weenen, uitgave Springer u. Co., Weenen en Berlijn, 1926.

Het boek van Prof. Verdross is het eerste handboek over het volkenrecht, dat de stof beschouwt van het standpunt der z.g. „reine Rechtslehre“. Wel zijn na den oorlog enkele nieuwe drukken verschenen van oudere werken, die, wat het materiaal betreft, op de hoogte van hun tijd zijn gebracht, zoals het bekende boek van v. Liszt en dat van Bonfils-Fauchille. Verdross heeft echter niet alleen het materiaal bijgewerkt, maar ook een geheel nieuwe methode gegeven. Alles is in een aangename, heldere en zakelijke stijl geschreven.

Verdross gaat uit van de z.g. monistische rechtsleer, dat is de leer, die volkenrecht en staatsrecht als één geheel beschouwt. Bovendien gaat de schrijver uit van het volkenrecht als van de rechtsorde, die de staatsorde beheerscht, zoals de staatsorde op zijn beurt boven het provinciale- en gemeenterecht staat. Door deze samenvatting heeft de schrijver de gelegenheid gevonden het geheele rechtssysteem vanuit één standpunt te overzien, wat ook praktisch in verband met het moderne verkeer, zijn groote voordeelen heeft.

Het is dan ook opvallend, dat hier alle oude leerstukken, als de grondrechten der staten, de subjecten en objecten van volkenrecht enz. hebben afgedaan. Hier wordt alles teruggebracht tot rechten en verplichtingen der staten en andere internationaalrechtelijke rechtspersonen.

Doordat schrijver van het volkenrecht als opperste ordening uitgaat, heeft hij de gelegenheid gevonden, met allen vooruitgang in het recht rekening te houden. Zoo beschouwt hij dan ook den Volkenbond en andere internationale organisaties niet als van de staten afgeleide rechtspersonen, doch als eigen rechtspersonen, die slechts gefundeerd zijn in het volkenrecht zelf.

Naast de systematische uiteenzetting geeft schrijver ook een overzicht van de concrete rechtsquaesties, waarop hij door zijn nieuwe systematiek ook nieuw licht laat schijnen.

BAAR.

MAANDCIJFERS.**EMISSIES IN FEBRUARI 1927.**

Staatsleningen	f	8.378.125,—
zijnde:		
<i>Australië</i>		
Staat New South Wales		
\$ 1.000.000 30-j. goud-obl.		
a 97½ %	f	2.431.250
<i>Zuid-Amerika</i>		
Republiek Bolivia		
\$ 1.000.000 7 % goud-obl.		
a 98½ %	f	2.468.750
Republiek Chili \$ 1.500.000		
6 % goud-obl. a 92½ % f		3.478.125
Hypotheekbanken	„	125.000,—
zijnde:		
<i>Nederland</i>		
<i>Aandeelen</i>		
Westlandsche Hypotheek-		
bank f 500.000 aand. a		
250 % ¹⁾ (waarop te stor-		
ten 10 %)	f	125.000
Industriele Ondernemingen	„	20.540.000,—
zijnde:		
<i>België</i>		
<i>Obligatiën</i>		
Société Anonyme d'Ougrée-		
Marihaye f 7.500.000		
6½ % 30-j. obl. a 97 % ..	f	7.275.000

*Duitsland**Obligatiën*

Fried. Krupp A.G.

R.M. 15.000.000. ²⁾ 6 %

hyp. goud-obl. a 93½ % f 8.415.000

*Frankrijk**Obligatiën*

Société Hydro-Electrique

de la Cère f 5.000.000 7 %

verzekerde obl. a 97 % f 4.850.000

Mijnbouwondernemingen

*Duitsland**Obligatiën*

Eschweiler Bergw.-Verein

f 8.000.000 6 % obl. a

96 %

Diverse Cultuurondernemingen „

*Nederlandsch-Indië**Aandeelen*

Cultuur-Maatsch...Salatri

Plantations" f 1.500.000

aand. a 115 %

Diversen

*Nederland**Aandeelen*

Mij. tot Exploitatie van

Vereenigd Fondsenbezit

f 197.000 aand. a 110 % f

Spoorweg-Maatschappijen

*Frankrijk**Obligatiën*

Fransche Staatsspoorwe-

gen Zw. fr. 20.000.000

7 % obl. a 94¼ %

Totaal f 48.089.825,—

¹⁾ Inschrijvingskoers voor aandeelhouders; vrije inschrijvingen a 300 %.

²⁾ Deze leening diende gedeeltelijk voor conversie.

Totaal der emissies in Januari ... f 35.079.000,—

Februari .. „ 48.089.825,—

Algemeen Totaal. f 83.168.825,—

Voorts bestond hier te lande gelegenheid tot inschrijving op:

a) een beperkt bedrag 7 % obl. Paris-Lyon Méditerranée a 17¼ %;

b) een beperkt bedrag 7 % obl. Bank für Textilindustrie a 99 %;

c) 8000 aand. zonder nom. waarde a 650,— Société Anonyme des Acieries Réunies de Burbach—Eich—Dudelage (Arbed) en op de volgende obligatieleeningen:

		Guldens	Rente-	Emissie-
		voet	koers	koers
St. Monicagesticht te Mannheim ..	140.000	8 %	100½ %	100½ %
Kerkbest. der H. Liduina, Haag (conv.)	590.000	4½ %	95½ %	95½ %
Kerkbestuur der H.H. Antonius en				
Lodewijk, Haag (conversie)	100.000	5 %	99½ %	99½ %
Deutscher Ver. vom H. Lande, Keulen	500.000	7 %	99½ %	99½ %
Dochteren der Goddel. Liefde, Weenen	110.000	7 %	100 %	100 %
R.K. Sanatorium Maria Auxiliatrix,				
Venlo	300.000	5 %	99½ %	99½ %

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Januari 1927		Januari 1926	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
<i>Giro's</i> (eenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan gemeentestellingen	f 13.8	14.597	f 11.6	14.178
Girobetalingen aan particulieren	„ 22.2	90.720	„ 22.5	75.349
<i>Geldomzet.</i>				
Ontvangsten	„ 5.3	7.424	„ 5.—	6.984
Betalingen	„ 6.8	27.309	„ 6.9	26.023
Part. rekeninghouders	„ 19.2	29.180	„ 17.6	26.169
Waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponeed	„ 8.9	3.142	„ 9.1	2.815

1) Gemiddeld saldo te goed. 2) Einde der maand.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 3½ 3 Oct. '25	Zwits. Nat. Bk. 3½ 22 Oct. '25
	{ Bel. Binn. Eff. 4½ 3 Feb. '27	N. Bk. v. Denem. 5 24 Juni '26
	{ Vrsch. in R.C. 5½ 3 Feb. '27	Zweedsche Rbk 4½ 8 Oct. '25
Javasche Bank	... 4 1½ Juli '26	Bank v. Noorw. 4½ 26 Oct. '26
Bank van Engeland	5 3 Dec. '25	Bk. v. Tsjecho-slowakije . . . 5 8 Mrt. '27
Duitsche Rijkbank	5 11 Jan. '27	N. Bk. v. O'rijk. 6 4 Feb. '27
Bank v. Frankrijk	5½ 3 Feb. '27	N. Bk. v. Hong. 6 25 Aug. '26
Belgische Nat. Bnk.	6 9 Feb. '27	Bank v. Italië. 7 17 Juni '25
Fed. Res. Bank N.Y.	4 12 Aug. '26	Bank v. Italië. 7 17 Juni '25
Bank van Spanje	... 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5½

OPEN MARKT.

Data	1927							1926	1925	1914
	12 Mrt.	7/12 Maart	28 Febr. / 5 Maart	21/26 Febr.	8/13 Maart	9/14 Maart	20/24 Juli			
Amsterdam Partic. disc.	39/16	37/16-9/16	31/2-5/8	39/16-5/8	25/8-13/16	17/8-2	31/8-9/16			
Prolong.	3½	3¼-3¼	3¼-4	3¼-2-4	2¼-2-3	1¼-4-2	2¼-4-3¼			
Londen Daggeld	3¼-4	3¼-4-5	3¼-4-1/2	3¼-2-4½	3-5	2¾-4	1¾-2			
Partic. disc.	45/16	4¼-4-3/8	45/16-3/8	4¼-3/8	45/16-7/16	4¼-2-9/16	2¼-3¼			
Berlijn Daggeld	3-5	3-7	5½-9	4-8	5-6½	—	—			
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—			
30-55 d...	45/8	45/8-3/4	45/8	43/8-5/8	5	—	—			
56-90 d...	4½	4½	43/8	4¼-3/8	5	—	2½-1½			
Waren-wchsel.	47/8	47/8-5	43/4-5	4¼-5	6¼-4-3/4	—	—			
New York Call money	4-1¼	4-1¼	4-3/4	3¾-5¼	4-3/4	4-5¼	13/4-2½			
Partic. disc.	3¾	3¾	3¾	37/8	3¾	37/8	—			

1) Call money-koers van 11 Maart en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia *)
8 Maart 1927	2.49 15/16	12.13 3/8	59.28	9.78 1/2	34.75 1/2	100 1/16
9 " 1927	2.49 15/16	12.12 3/8	59.26 1/2	9.78	34.75	100 1/16
10 " 1927	2.49 15/16	12.12 3/8	59.26	9.78	34.75	100 1/16
11 " 1927	2.49 15/16	12.12 3/8	59.25 1/2	9.78	34.75	100 1/16
12 " 1927	—	12.12 3/8	59.28	9.78	34.76	100 1/16
14 " 1927	2.49 15/16	12.12 3/8	59.30	9.78	34.75	100 1/16
Laagste d.w. 1)	2.49 15/16	12.12 3/8	59.24	9.77	34.73	100
Hoogste d.w. 1)	2.50 1/16	12.13 1/8	59.31	9.79	34.77	100 3/16
7 Maart 1927	2.49 15/16	12.12 3/8	59.24 1/2	9.77 1/2	34.75	100 1/16
28 Febr. 1927	2.49 15/16	12.11 1/2	59.20	9.77 1/2	34.74	100
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 1/2	59.26	48.—	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
8 Maart 1927	48.10	35.20	7.40	1.50	11.08	42.59
9 " 1927	48.10	35.20	7.40	1.45	11.06 1/2	42.57
10 " 1927	48.09	35.20	7.40	1.50	11.14 1/2	43.01
11 " 1927	48.08	35.20	7.40	1.52 1/2	11.14 1/2	42.98
12 " 1927	48.09	35.20	7.40	1.52 1/2	—	—
14 " 1927	48.10	35.20	7.40	1.52 1/2	11.26	43.36
Laagste d.w. 1)	48.05	35.10	7.39	1.42 1/2	10.98	42.40
Hoogste d.w. 1)	48.12	35.25	7.42	1.57 1/2	11.34	43.35
7 Maart 1927	48.07	35.20	7.40	1.47 1/2	10.96 1/2	42.44
28 Febr. 1927	48.04 1/2	35.20	7.40	1.50	10.93	41.96
Muntpariteit	48.—	35.—	7.40	48.—	48.—	48.—

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
8 Maart 1927	66.80	66.60	64.92 1/2	6.30	105 3/4	2.49 1/8
9 " 1927	66.80	66.60	64.90	6.30	105 3/4	2.49 1/8
10 " 1927	66.80	66.60	64.95	6.30	105 3/4	2.49 1/8
11 " 1927	66.80	66.60	65.40	6.30	105 3/4	2.49 1/8
12 " 1927	66.82 1/2	—	65.40	6.30	105 3/4	2.49 1/8
14 " 1927	66.90	66.60	65.37 1/2	6.30	105 3/4	2.49 1/8
Laagste d.w. 1)	66.75	66.55	64.85	6.28	105 3/4	2.49 1/8
Hoogste d.w. 1)	66.95	66.65	65.45	6.32	106	2.49 3/8
7 Maart 1927	66.75	66.60	64.92 1/2	6.30	105 3/4	2.49 1/8
28 Febr. 1927	66.70	66.57 1/2	64.85	6.30	105	2.49 1/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/8	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
 1) Particuliere opgave.
 2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.
 In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
8 Maart 1927	4,85 1/4	3,91 3/8	23,71 1/2	40,00 1/2
9 " 1927	4,85 1/4	3,91 1/4	23,71 1/2	40,01 1/2
10 " 1927	4,85 1/4	3,91 1/4	23,71 1/2	40,01 1/2
11 " 1927	4,85 1/4	3,91 1/4	23,71 1/4	40,01 1/2
12 " 1927	4,85 9/32	3,91 1/4	23,72	40,01 1/2
14 " 1927	—	—	—	—
15 Maart 1926	4,86 1/16	3,61	23,80	40,05 1/2
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	26 Febr. 1927	5 Mrt. 1927	7/12 Maart 1927 Laagste	12 Mrt. 1927 Hoogste
Alexandrië	Piast. p. £	97 3/4	97 3/4	97 1/16	97 1/16
Athene	Dr. p. £	376	375 1/4	374	379
Bangkok	Sh. p. tical	1/10 1/2	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 1/2
Budapest	Pen. p. £	27.76 1/2	27.76 1/2	27.74	27.80
B. Aires 1)	d. p. \$	47 1/4	47 1/16	47 3/8	47 3/4
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 18/16	1/5 8/32	1/5 7/8	1/6
Constantin	Piast. p. £	950	960	955	970
Hongkong	Sh. p. \$	2/0 21/32	2/0 0/32	1/11 1/16	2/0 9/16
Kobe	Sh. p. yen	2/0 3/16	2/0 0/16	2/0 7/32	2/0 5/16
Lissabon 1)	d. per Esc.	217 1/32	217 1/32	217 1/32	217 1/32
Mexico	d. per \$	24	24	23	25
Montevideo 1)	d. per \$	50	49 1/4	49 1/2	50 1/4
Montreal 1)	\$ per £	4.85 1/8	4.86 1/8	4.86	4.86 3/8
R.d.Janeiro 1)	d. per Mil.	57 1/8	57 1/8	55 1/16	57 1/8
Shanghai	Sh. p. tael	2/7 1/8	2/6 5/16	2/6 1/16	2/6 5/16
Singapore	id. p. \$	2/3 25/32	2/3 3/32	2/3 29/32	2/3 27/32
Valparaiso 2)	\$ p. £	39.82	39.84	39.84	39.88
Warschau	Zl. p. £	43 1/2	43 1/2	42	45

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

Londen 1)	N.York 2)	
7 Maart 1927	25 7/8	55 3/4
8 " 1927	26 1/16	55 7/8
9 " 1927	25 9/16	55 3/4
10 " 1927	25 1/16	55
11 " 1927	25 11/16	55
12 " 1927	25 1/16	54 3/4
13 Maart 1926	30 3/16	65 7/8
20 Juli 1914	24 15/16	54 1/8

GOUDPRIJS 3)

Londen	
7 Maart 1927	84 10 1/2
8 " 1927	84 10 3/4
9 " 1927	84 10 3/4
10 " 1927	84 11 1/2
11 " 1927	84 10 3/4
12 " 1927	84 10 3/4
12 Maart 1926	84 11
20 Juli 1914	84 11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen.	28 Febr. 1927	7 Mrt. 1927
Saldo bij de Nederlandsche Bank	f 9.051.521,21	f 6.556.441,76
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 200.873,50	" 842.797,87
Voorschot op ult. Jan. 1927 aan de gemeenten op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting	" 43.382.640,18	" 43.382.640,18
Voorschotten aan de koloniën	" 8.339.688,76	" 9.068.527,04
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	" 110.952.153,83	" 110.932.509,14
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 24.200.000,—	" 23.200.000,—
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. 2)	" 16.933.775,08	" 18.664.222,72
Id. op andere Staatsbedrijven 2)	" 1.470.348,03	" 1.470.348,03
Verechtingen.	28 Febr. 1927	7 Mrt. 1927
Voorschot door de Nederl. Bank	—	—
Schatkistbiljetten in omloop 1)	f 111.356.000,—	f 111.356.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 28.330.000,—	" 28.330.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank	" 12.255.742,—	" 12.219.693,—
Zilverbons in omloop	" 5.916.833,81	" 6.810.755,67
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds 2)	" 34.542.245,80	" 36.244.601,91
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 2)	" 670.000,—	" 670.000,—
Id. aan andere Staatsbedrijven 2)	" 34.520.254,07	" 34.520.084,55

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.
 2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	5 Mrt. 1927	12 Mrt. 1927
Saldo bij 's Rijks kas	f 2.462.000,—	f 8.241.000,—
Saldo bij de Javasche Bank	" 10.558.000,—	" 2.813.000,—
Verechtingen:	5 Mrt. 1927	12 Mrt. 1927
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	—	—
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië	—	—
Schatkistpromessen in omloop	" 800.000,—	" 800.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 30.507.000,—	" 30.840.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds	" 3.744.000,—	" 3.744.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank	" 1.055.000,—	" 1.160.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 14 Maart 1927.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 71.243.054,54 Bijbnk. „ 9.921.203,96 Ag.sch. „ 17.467.066,11	f	98.631.324,61
Papier o. h. Buitenl. in disconto.	—		—
Idem eigen portef. Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	f 146.246.936,—		146.246.936,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 46.836.451,76 Bijbnk. „ 10.836.512,13 Ag.sch. „ 72.828.839,97	f	130.501.803,86
Op Effecten.	f 126.723.703,86		—
Op Goederen en Spec.	3.778.100,—		130.501.803,86
Voorschotten a. h. Rijk	—		—
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f 59.891.280,—		—
Muntmat., Goud	359.055.163,31		—
	f 418.946.443,31		—
Munt, Zilver, enz.	27.764.769,79		—
Muntmat., Zilver	—		—
Effecten			446.711.213,10
Belegging Res.fonds. id. van 1/2 v. h. kapit.	f 7.043.981,68 3.996.941,20		11.040.922,88
Gebouwen en Meub. der Bank	—		5.142.000,—
Diverse rekeningen	—		53.374.068,19
	f		891.648.268,64
Passiva.			
Kapitaal	—		20.000.000,—
Reservefonds	—		7.047.731,06
Bijzondere reserve	—		8.800.000,—
Bankbiljetten in omloop.	—		795.409.130,—
Bankassignatiën in omloop.	—		293.918,62
Rek.-Cour. saldo's: Het Rijk	f 23.255.950,02		—
Anderen	21.174.317,15		44.430.267,17
Diverse rekeningen	—		15.667.221,79
	f		891.648.268,64
Beschikbaar metaalsaldo	—		278.098.896,28
Op de basis van 1/2 metaaldekking	—		110.072.233,12
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	—		1.390.494.480,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
14 Mrt. '27	59.891	359.055	795.409	44.724	278.099	53
7 „ '27	59.967	353.967	806.138	34.459	272.969	53
28 Febr. '27	60.058	353.964	814.156	31.744	272.394	52
21 „ '27	60.197	353.961	785.460	39.782	276.949	54
14 „ '27	60.275	353.961	791.778	37.292	276.075	53
7 „ '27	60.344	353.961	802.099	33.330	274.901	53
15 Mrt. '26	50.331	379.584	824.434	41.421	281.725	52
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
14 Mrt. 1927	98.631	—	130.502	146.247	53.374
7 „ 1927	105.779	—	132.457	143.636	52.221
28 Febr. 1927	101.677	—	141.090	141.111	54.732
21 „ 1927	93.501	—	128.311	136.706	58.838
14 „ 1927	95.014	—	130.605	137.631	57.894
7 „ 1927	80.691	—	150.906	137.773	57.970
15 Mrt. 1926	94.636	—	128.258	183.141	41.687
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 1/2 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
5 Febr. 1927..	1.000	1.582	548	963	476
29 Jan. 1927..	1.026	1.491	518	973	444
22 „ 1927..	1.026	1.413	593	962	431
15 „ 1927..	1.001	1.446	531	968	454
8 „ 1927..	1.001	1.556	486	976	443
6 Febr. 1926..	1.005	1.721	670	933	357
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
5 Mrt. 1927	226.800	—	306.900	57.000	154.020
26 Febr. 1927	226.700	—	305.200	58.400	153.980
19 „ 1927	226.100	—	307.500	61.600	152.280
12 Febr. 1927	195.479	30.012	314.325	62.123	151.024
5 „ 1927	195.929	30.150	313.828	66.552	150.848
29 Jan. 1927	196.146	29.704	311.539	70.689	150.215
22 „ 1927	196.625	29.351	314.521	73.392	149.178
6 Mrt. 1926	202.848	39.753	338.434	54.315	164.688
7 Mrt. 1925	133.736	51.385	277.377	60.805	118.356
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
5 Mrt. 1927	—	121.500	—	***	62
26 Febr. 1927	—	122.800	—	***	62
19 „ 1927	—	126.300	—	***	61
12 Febr. 1927	13.049	20.758	78.501	45.026	60
5 „ 1927	12.820	20.443	76.752	50.533	59
29 Jan. 1927	12.643	20.815	82.619	46.362	59
22 „ 1927	12.821	20.778	84.777	49.628	58
6 Mrt. 1926	8.799	20.006	42.594	80.811	62
7 Mrt. 1925	19.887	17.775	52.832	67.399	55
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis 1/2 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
9 Maart 1927	150.753	137.057	286.050	56.250	235.193
2 „ 1927	150.115	137.589	283.990	56.250	233.129
23 Febr. 1927	150.148	136.604	281.493	56.250	230.438
16 „ 1927	150.178	136.188	281.992	56.250	231.023
9 „ 1927	150.189	136.970	283.025	56.250	231.951
2 „ 1927	151.032	137.937	282.759	56.250	232.225
10 Maart 1926	145.593	141.246	289.058	56.250	237.712
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
9 Mrt. '27	31.223	73.690	16.159	103.922	33.446	27 1/8
2 „ '27	32.268	72.912	9.643	109.530	32.276	27
23 Febr. '27	29.965	71.251	17.834	98.478	33.294	28 1/8
16 „ '27	29.813	74.429	17.508	102.282	33.739	28 1/8
9 „ '27	29.873	75.668	14.720	105.625	32.970	27 1/8
2 „ '27	28.876	74.163	9.537	108.190	32.845	27 1/8
10 Mrt. '26	39.295	74.183	16.756	102.524	24.096	20 1/4
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	20.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buit. ¹⁾	Wissels	Waarvan op het buitenl.	Beleeningen
10 Mrt. '27	5.548	1.864	342	88	3.946	13	1.979
3 „ '27	5.548	1.864	342	87	3.669	11	1.945
24 Febr. '27	5.548	1.864	342	86	3.228	9	1.967
17 „ '27	5.548	1.864	342	85	3.052	12	1.996
10 „ '27	5.548	1.864	342	85	3.214	13	2.039
11 Mrt. '26	5.548	1.864	329	73	3.066	14	2.524
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit.gew. voorsch. afd. Staat	Schatkistbiljetten ¹⁾	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
10 Mrt. '27	29.300	9.308	52.764	52.764	3.360	59
3 „ '27	29.500	5.645	8.887	52.462	3.293	82
24 Febr. '27	29.600	5.624	9.075	51.697	4.752	93
17 „ '27	30.500	5.623	9.053	52.153	5.255	36
10 „ '27	31.000	5.614	8.517	52.643	4.815	20
11 Mrt. '26	35.450	5.281	3.640	51.951	2.824	37
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

1) In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staat a. buitenl. regeering. 2) Sluitpost activa. 3) Except tegoejd bij Russische Staatsbank.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit- tent. circ. banken 1)	Deviezen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee- ningen
7 Mrt. 1927	1.844,0	93,0	202,1	1.604,0	46,2
28 Febr. 1927	1.833,9	93,0	203,9	1.643,8	154,8
23 „ 1927	1.834,0	93,0	182,7	1.248,0	12,9
15 „ 1927	1.834,3	92,9	201,1	1.267,8	16,1
7 „ 1927	1.834,6	107,5	293,4	1.378,3	47,8
7 Mrt. 1926	1.404,9	207,7	468,3	1.159,6	4,4
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Rekg.- Crt.	Diverse Passiva
7 Mrt. 1927	92,8	457,2	3.346,9	524,2	159,6
28 Febr. 1927	92,6	506,2	3.465,2	539,4	212,1
23 „ 1927	92,6	616,5	2.926,4	653,5	208,3
15 „ 1927	88,9	609,7	3.049,4	553,3	209,6
7 „ 1927	88,9	598,1	3.273,7	543,4	203,2
7 Mrt. 1926	234,9	905,9	2.729,7	714,7	533,3
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 7 Mrt., 28, 23, 15, 7 Febr '27 7 Mrt. '26, resp. 69; 35; 118; 105; 80; 313 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste kosten in miljoenen Belgas.

Data 1927	Goud		Zilver 1)	Binnen- en buitenlandse wissels	Belegingen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
10 Mrt.	629	426	40	489	21	400	1.851	2	123
3 „	627	437	40	492	28	400	1.849	20	125
24 Febr.	624	425	40	481	27	400	1.823	23	123
17 „	624	425	40	474	34	400	1.821	22	124
10 „	624	420	39	479	26	400	1.841	24	93

1) Aan de schatkist geedeerd.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaal- middel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
23 Feb. '27	2.983,1	1.599,7	157,9	397,9	280,2
16 „ '27	2.990,1	1.592,2	168,0	396,5	315,0
9 „ '27	2.980,4	1.597,0	167,9	379,1	302,5
2 „ '27	2.961,9	1.605,7	166,8	393,3	329,1
26 Jan. '27	2.966,8	1.653,0	166,1	365,2	301,8
19 „ '27	2.935,9	1.628,1	159,6	416,1	337,4
24 Feb. '26	2.766,6	1.452,5	149,9	540,1	304,1

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula- tie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. 1)	Algem. Dek- kings- perc. 2)
23 Feb. '27	305,2	1.708,3	2.214,7	126,5	76,0	80,1
16 „ '27	311,8	1.685,4	2.342,3	126,1	74,2	78,4
9 „ '27	304,7	1.694,1	2.267,0	125,8	75,2	79,5
2 „ '27	303,4	1.686,5	2.298,2	125,7	74,3	78,5
26 Jan. '27	302,8	1.688,5	2.245,3	125,5	75,4	79,6
19 „ '27	312,7	1.709,9	2.317,8	125,5	72,9	76,9
24 Feb. '26	330,6	1.679,4	2.262,2	119,3	70,1	74,0

1) Verhouding totale goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totale voorraad munt- materiaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis- conto's en beleen.	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
16 Feb. '27	677	14.124	5.603	1.701	18.943	5.902
9 „ '27	679	14.148	5.570	1.637	18.852	5.893
2 „ '27	679	14.228	5.560	1.652	18.969	5.877
26 Jan. '27	681	14.200	5.540	1.606	18.873	5.874
19 „ '27	682	14.271	5.518	1.672	19.011	5.864
17 Feb. '26	716	13.961	5.465	1.684	18.640	5.421

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 14 Maart 1927.

Op de internationale fondsenmarkten is ook in de achter ons liggende berichtperiode geen groote levendigheid ontstaan. Te Berlijn is de toestand nog vrij ongeanimeerd gebleven, hetgeen in de hand is gewerkt door de ongunstige verwachtingen, welke men ten aanzien van de geldmarkt koestert. Het zou wellicht juist zijn te zeggen, dat niet de toestand van de geldmarkt doch de onzekerheid ten opzichte van het beheer over deze markt eenige ongerustheid te voorschijn heeft geroepen. Tot nu toe is de ruimte van geld de voornaamste oorzaak geweest van de opgaande richting, welke de koersen aan de beurs van Berlijn hebben ingeslagen. Men had over het algemeen de zekerheid, dat men steeds, tegen betaling van een niet buitensporige rente, geld kon verkrijgen ter financiering van de vaak omvangrijke aankopen. Dit is thans eenigszins veranderd, doordat op aansporing van de directie van de Rijksbank — en wellicht ook op initiatief van de banken zelf, die uit den aard der zaak een buitensporige speculatieve beweging ongaarne zien — met grootere voorzichtigheid wordt opgetreden. In de achter ons liggende berichtswaak is door sommige banken aanzegging gedaan, dat verschillende posities niet geprolongeerd zouden kunnen worden en op deze wijze is een omvangrijke realisatie ontstaan, welke belangrijke verliezen heeft veroorzaakt.

Te Londen is de markt verdeeld geweest. Beleggingsfondsen waren tamelijk lusteloos in verband met verwachtingen, dat de geldmarkt iets stijver zou worden.

Te Parijs was de tendenz kalm, doch men bleek geneigd eenigszins rekening te houden met de mogelijkheid van een afbrokkeling van den franc. Het indexcijfer van groothandelsprijzen, dat per einde Februari met 10 punten is gestegen — in vergelijking met einde Januari — heeft geen gunstige uitwerking gehad, terwijl de beurs de min of meer officiële mededeelingen, dat voorloopig geen rekening behoeft te worden gehouden met een definitieve stabilisatie van het betaalmiddel evenmin met optimisme heeft opgenomen, hoewel men wel algemeen begrijpt, dat de regering thans niet tot dezen maatregel kan overgaan.

Te New York is de markt opgewekt geweest, vooral na de aankondiging, dat de regering zou overgaan tot aflossing van \$ 650 miljoen 4½ pCt. notes, waartegen slechts een bedrag van \$ 450 miljoen aan 3½ pCt. en 3¼ pCt. schatkistwissels zal worden uitgegeven. Ook de aangekondigde conversie van tweede Liberty Bonds heeft een goeden indruk gemaakt. De schatkist bespaart op deze wijze een bedrag van \$ 40 miljoen rente per jaar. Tegelijkertijd is bekend geworden, dat de inkomsten van den staat over het loopende financiële boekjaar een surplus zullen aantoonen. De aandelenmarkt werd gunstig geïnflueneerd door de berichten omtrent een goeden gang van zaken in de staal- en automobiel industrieën, terwijl de ruime houding van de geldmarkt als een verdere stimulans heeft gewerkt.

Ten ouzent is de markt vrij levendig en over het algemeen opgewekt geweest. De beleggingsafdeeling heeft een tamelijk gelijkmatig verloop gehad, waartoe ook de houding van de geldmarkt heeft medegewerkt. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 106⁸/₁₆; 106⁶/₁₆; 106¹/₁₆; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 98¹⁵/₁₆; 99, 98¹⁵/₁₆; 4½ pCt. Ned. Indië 1926: 96¹¹/₃₂; 96¼, 96¹/₁₆; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 78, 77¹/₁₆; 78; 5 pCt. Brazilië 1913: 71¼, 72, 71½; 8 pCt. Sao Paulo: 105⁷/₈; 105¼.

In het middelpunt van de belangstelling hebben tabaks-aandeelen gestaan. De eerste inschrijving voor Sumatratabak, welke op 11 Maart jl. te Amsterdam plaats heeft gevonden, heeft een zoodanig verloop gehad, dat zelfs zeer hoge verwachtingen in sommige opzichten overtroffen zijn geworden. Tevoren echter had men ter beurze reeds met een dergelijken uitslag rekening gehouden, omdat men toen de beschikking had over de taxaties van de makelaars, welke hoge prijzen in uitzicht hadden gesteld. Zoo is het dan ook verklaarbaar, dat op de resultaten van de inschrijving zelf geen krachtige rijzing van tabaks-aandeelen is gevolgd. De koersen zijn op het reeds verhoogde peil vrij stabiel gebleven. Een uitzondering moet worden gemaakt voor certificaten van aandelen „De Oostkust”, welke ook na de inschrijving sterk konden monteeren in verband met den zeer hoogen prijs, welke de tabak van deze maatschappij heeft kunnen behalen. Arendsborg: 635, 646, 650; Besoeki Tabak: 359½, 361½; Deli Batavia: 447¼, 460, 464½; Deli Mij.: 440¼, 447¼, 451, 447¼; Oostkust: 221¼, 230¼, 244, 245¼; Senembah: 428½, 439¼, 434, 427¼.

De rubberafdeeling was vast voor bijna alle soorten. In het bijzonder waren aandelen Rubber Cultuur Maatschappij „Amsterdam” gevraagd, in verband met de uitgifte van

nieuwe aandelen door deze maatschappij. Deze uitgifte geschiedt ten einde de uitstaande aandelen van de Rubber Cultuur Maatschappij „Amsterdam II” a 140 pCt. te kunnen aflossen. Amsterdam Rubber: 354¼, 362, 367½; Deli Batavia Rubber: 281, 284½, 286½; Gogo Neti: 374, 383, 388; Hessa Rubber: 535, 542, 540½; Indische Rubber: 414, 410, 425, 429½; Kali Telepak: 348, 345, 355, 358¾, 357; Ned. Indische Rubber & Koffie: 342, 343; Oost Java Rubber: 395, 386½, 403, 409; Padang Rubber: 430, 438, 440, 443½; R'dam Tapanoeli: 176, 173½, 177¾, 175¾; Serbadjadi: 352½, 359, 358; Sumatra Caoutchouc: 299¾, 303½, 309, 312; Sumatra Rubber: 407, 404, 411¾, 415; Vereenigde Indische Cultuur Ondernemingen: 219¾, 217¾, 224¾, 223½; Intercontinental Rubber Cy.: 14²³/₃₂, 15¹¹/₁₆, 15¹⁵/₁₆.

Suikeraandelen hebben slechts geringe fluctuaties aangehouden, hoewel de grondtoon voortdurend vast is gebleven. Vooral voor aandelen Handelsvereniging „Amsterdam” is dit het geval geweest. Er is slechts weinig materiaal aan de markt gekomen, hoewel de Cubanoteeringen eerder aanleiding tot verkoopen hebben gegeven. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 191¾, 190, 191; Handelsvereniging Amsterdam: 735½, 739¾, 741½, 734½; Java Cultuur Mij.: 390, 393¾, 391, 384; Kalibagor: 445, 446½, 440; Ned. Ind. Suiker Unie.: 268½, 270, 264; Tjepper: 772, 765, 770, 776; Sendanglaet: 425, 435, 430; Suiker Cultuur Mij.: 303¾, 301, 305; Matoetoelis Poppoh: 834, 838.

De petroleummarkt was lusteloos, eensdeels in verband met de berichten omtrent de zeer groote productie van Amerikaansche ruwe petroleum, anderdeels als gevolg van de prijsverlagingen van de diverse Amerikaansche soorten. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 367, 366½, 364¾, 361½; Gec. Holl. Petr. Cy.: 257¾, 261½, 264; Kon. Ned. Petr. Mij.: 392, 391½, 387¾; Perlak Petroleum: 69, 70¾, 71¾; Peudawa: 27½, 26½, 29¾, 27.

Scheepvaart-aandelen waren over het algemeen zeer vast, vooral voor de z.g. „wilde vaart” soorten, zooals van Nievelt Goudriaan, De Maas, Solleveld, enz. Ter beurze acht men de vooruitzichten voor de vrachtenmarkt gunstig. Ook heeft het ter beurze een goeden indruk gemaakt, dat het afbouwen van de „Statendam” thans vrijwel is verzekerd. Holland Amerika Lijn: 90¾, 87, 89½, 88; Java China Japan Lijn: 134½, 136, 133½; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 106¾, 109¾, 110; Ned. Scheepvaart Unie: 192¾, 191, 194, 192; Stoomvaart Mij. Nederland: 189¾, 187, 186½.

Binnenlandsche industriële aandelen hebben een rustig verloop gehad. De stemming voor kunstzijde soorten was opgewekt, zonder dat bepaald opmerkenwaardige verschillen zijn voorgekomen. Aandelen Jurgens werden in bescheiden posten uit de markt genomen. Voor aandelen Kwatta is eenige reactie ontstaan in verband met de tegenspraak van de geruchten, volgens welke een prijsvereenkomst in de chocolade-industrie zou worden afgesloten. Centrale Suiker Mij.: 128¾, 129, 130; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 108¾, 109, 106¾; Jurgens: 173, 174¾, 175¾. Maekubee: 104¾, 102½, 101¾, 100½; Mijnbouwkundige Werken: 115¾, 116, 116¾; Ned. Kunstzijdefabriek: 285, 278½, 285; Philips' Gloeilampenfabriek: 381¾, 379¾, 383¾.

Mijnaandelen hebben weinig aandacht getrokken, met uitzondering van aandelen Boeton, waarvoor omvangrijke vraag is ontstaan. De hoogste notering kon echter niet behouden blijven. Alg. Exploratie Mij.: 84¾, 84; Boeton Mijnbouw Mij.: 166¾, 171, 188¾, 178; Muller Mijnbouw: 84¾, 85¾, 83¾, 83; Redjang Lebong: 220; Singkep Tin Mij.: 470¾, 473, 477.

De afdeling voor bankaandelen werd gekenmerkt door een vaste houding bij vrij groote vraag voor de vooraanstaande soorten. Amsterdamsche Bank: 173¾, 175¾, 174¾; Hollandsche Bank voor Zuid-Amerika: 78¾, 78, 77¾; Incasso Bank: 121½; Javasche Bank: 364, 363½; Koloniale Bank: 263¾, 264¾, 262; Ned. Ind. Handels Bank: 177¾, 176¾, 175¾; Ned. Handel Mij.: 161¾, 160¾, 160¾; R'damsche Bankvereniging: 95, 95¾, 94¾; Twentsche Bank: 145, 146.

De Amerikaansche markt was opgewekt. Enkele soorten waren er, welke een bijzonder vaste houding te zien hebben gegeven, zooals Atchison Topeka, Intercontinental Rubber Company, Chicago Milwaukee, enz. Anaconda Copper: 95½, 96, 95¾; Studebaker: 51, 51¹⁵/₁₆, 51¾; United States Steel Corp.: 159¾, 162¾, 161¾; Atchison Topeka: 166¾ (ex div.) 169¾, 178¾, 175¾; Baltimore & Ohio: 112¾, 113¾, 114¾; Erie: 45, 45¾, 45¾; New York Ontario & Western: 29¾, 30¾, 30¾; Union Pacific R.w.: 167, 166, 169¾, 170; Wabash Railway: 67¹/₃₂, 69²¹/₃₂, 70¹/₃₂, 69²³/₃₂.

De geldmarkt was stabiel; de notering voor prolongatie schommelde tusschen 3¾ en 3½ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

15 Maart 1927.

In ons vorig weekbericht was sprake van groote zaken in Australische en later ook in Plata-tarwe, zoowel ladingen als parcels aan de Engelsche markt, terwijl ook op het vasteland de vraag, die voor Platatarwe eenigen tijd wat kleiner was geweest, weder eenige verbetering had getoond. Dit was samengegaan met eenige prijsverhoging in Noord-Amerika, die tevens had samengehangen met vrij lage particuliere ramingen der nog bij de boeren in de Vereenigde Staten aanwezige hoeveelheid tarwe. Ook in het begin dezer week toonde de markt nog een vrij levendig karakter, waarbij echter verdere prijsstijging uitbleef en zelfs zoowel in Noord- als in Zuid-Amerika aan de termijnmarkten eenige reactie intrad. Spoedig is daarbij ook in Europa weder een vrij wat rustiger stemming gevolgd. De officieele raming der tarwevoorraden bij de boeren in de Vereenigde Staten viel mee en was vrij wat grooter dan de kort te voren gepubliceerde particuliere cijfers. Daarbij werd deze week uit Australië buitengewoon veel tarwe afgeleverd, terwijl ook uit Argentinië de hoeveelheid weder iets grooter was dan de vorige week. De totale wereldverscheppingen waren dan ook weder ruim en kwamen weder aanzienlijk boven de 2 miljoen quarters. Ook Rusland heeft daarin in meerdere mate bijgedragen dan gedurende verscheidene weken het geval is geweest. De vooruitzichten voor de nieuwe wintertarwe op het Noordelijk halfrond zijn overal goed en uit de Vereenigde Staten wordt gemeld, dat daar wegens het gunstige weder gedurende den winter waarschijnlijk weinig winterverlies heeft plaats gevonden. Onder alle marktfactoren, welke gedurende deze week de aandacht trokken, was er eigenlijk geen enkele, welke op prijsstijging wees, tenzij men de berichten omtrent den nieuwen Britsch-Indischen oogst als zoodanig wil beschouwen. Het wordt namelijk steeds waarschijnlijker, dat de opbrengst daar kleiner zal zijn dan in vorige jaren. Ondanks het feit, dat alles er dus op wijst, dat de tarweverbruiker voorloopig nauwelijks op eenige prijsstijging behoeft te rekenen, tenzij ongunstige berichten mochten gaan binnenkomen omtrent de wintertarwe der Vereenigde Staten, wordt tegenwoordig ook niet met de waarschijnlijkheid eener daling van eenige betekenis gerekend. Dit alles geeft aan de markt een kleurloos karakter, waaraan alle teekening ontbreekt. Weliswaar blijkt de behoefte in Europa aan buitenlandse tarwe groot te zijn, omdat immers de groote verscheppingen voortdurend worden opgenomen, en zelfs vrij wat grooter dan men aan het begin van dit seizoen had gedacht, doch aan den anderen kant is er ook ruim voldoende tarwe voor die behoefte beschikbaar en prijsfluctuaties komen slechts zelden voor. De zaken in tarwe bestaan dan ook reeds geruimen tijd in bijna alle landen voornamelijk uit inkoop van molens, terwijl de handel slechts weinig aanleiding vindt om zich in eenigszins belangrijke mate te engageren. Slechts de Canadeesche prijsstijging der vorige week was een uitzondering op den regel der laatste maanden en deze toont duidelijk, hoe zeer men in Canada er op vertrouwt, dat de Canadeesche tarwe, ook al is dit jaar de kwaliteit niet zoo buitengewoon goed, gemakkelijk haar weg zal vinden. De uitzetting der zaken van de vorige week is sedert eenige dagen weer verdwenen, en de zaken beperken zich nu weder tot een geregelden rustigen omzet. Naar Italië bestonden zij weder voornamelijk uit Australische tarwe, welke in beperkte mate ook weder door Zuid-Frankrijk werd gekocht, en waarin nu en dan tevens zaken worden gedaan naar Duitschland. De grootste markt voor Australische tarwe blijft echter Engeland. In Duitschland en Nederland is het nog steeds Platatarwe, welke de markt beheerscht, waarbij dan in wat beperktere mate, doch in weinig veranderende hoeveelheid, geregeld Noord-Amerikaansche soorten worden gekocht. Men blijft zich bij die laatste zaken zooveel mogelijk beperken, omdat Canadeesche tarwe zich bij voortduring op een hoog prijspeil blijft handhaven. Intusschen is aan de termijnmarkten te Winnipeg de tarweprijs wel wat gedaald, evenals trouwens ook bij het minder levendig worden der markt te Chicago het geval is geweest. In vergelijking met de prijzen van 7 Maart sloot tarwe te Chicago op den 14den voor Mei 2¾, Juli 1¾ en September 1¾ dollarcent per 60 lbs. lager. Te Winnipeg bedroegen de prijsdalingen ongeveer 2 cent. Vermelding verdienen de zaken, die deze week gedaan zijn naar Italië in Manitoba's op Oct./Dec. voor prijzen, die ongeveer 10 pCt. lager waren dan de nu geldende.

Russische tarwe is deze week vooral naar Noord-Frankrijk verkocht, dat behalve over zijn eigen havens ook flinke inkoop deed over Antwerpen, aan welke markt daardoor juist in het laatst der week een flinke omzet in tarwe

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	14 Maart 1927	7 Maart 1927	15 Maart 1926
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Mei	Mais Mei	Lijnzaad Mei				
12 Mrt. '27	138 $\frac{3}{8}$	77 $\frac{3}{8}$	46	11,30	5,95	14,70	Tarwe (Hardwinter II) ... ¹	15,25	15,40	15,40
5 " '27	141 $\frac{3}{8}$	76 $\frac{3}{8}$	47 $\frac{1}{8}$	11,05	5,90	14,40	Rogge (No. 2 Western) .. ¹	12,90	12,90	10,70
12 Mrt. '26	165 $\frac{3}{8}$	78 $\frac{3}{8}$	40 $\frac{3}{8}$	12,75 ¹⁾	7,15	15,10 ¹⁾	Mais (La Plata)	164,—	164,—	173,—
12 Mrt. '25	181 $\frac{3}{8}$	126 $\frac{3}{8}$	50 $\frac{3}{8}$	16,60 ¹⁾	9,75	23,15 ¹⁾	Gerst (48 lbs. malting) .. ²	219,—	217,—	177,—
12 Mrt. '24	106 $\frac{3}{8}$	80 $\frac{3}{8}$	46 $\frac{3}{8}$	10,35 ¹⁾	8,—	18,45 ¹⁾	Haver (Canada 3)..... ¹	11,75	11,65	10,25
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{3}{8}$	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad).. ¹	12,20	12,25	12,75
							Lijnzaad (La Plata)	354,—	354,—	332,—

¹⁾ per Maart.

¹⁾ per 100 KG. ²⁾ per 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	6/12 Maart 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	6/12 Maart 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	1927	1926
Tarwe.....	39.621	332.660	186.681	4.150	16.784	1.917	349.444	188.598
Rogge	6.769	46.870	38.998	—	—	—	46.870	38.998
Boekweit	518	5.968	5.068	—	67	140	6.035	5.208
Mais	53.049	312.863	189.023	7.779	62.963	19.037	375.826	208.060
Gerst	12.815	87.304	68.928	400	1.694	2.286	88.998	71.214
Haver	2.739	21.934	29.448	—	630	1.745	-22.564	31.193
Lijnzaad	14.137	41.602	43.797	6.425	42.321	41.699	83.923	85.496
Lijnkoek	6.546	30.790	59.482	—	—	—	30.790	59.482
Tarwemeel	1.931	24.723	11.040	147	8.318	2.100	33.041	13.140
Andere meelsoorten	513	3.642	2.705 ¹⁾	—	—	—	3.642	2.705

plaats had, welke nog werd vermeerderd door, de goede vraag van Belgische molens naar Plata-tarwe. In de Argentijnsche havens blijven de aanvoeren van tarwe zeer groot en ondanks de weder wat toegenomen verschepingen van de afgelopen week zijn de voorraden er nog weder vermeerderd. Aan de Argentijnsche termijnmarkten bleef de tarweprijs zeer standvastig en er kwamen daarin slechts zeer geringe veranderingen voor. Eerst op 14 Maart waren die markten iets lager, zoodat zij 5 à 10 centavos per 100 KG. lager sloten dan op den 7den.

Voor rogge blijft de markt zeer stil en Duitschland gaf het voorbeeld tot een flauwe stemming en lagere prijzen. Noord-Amerikaansche rogge werd daar vrij wat beneden het prijspeil van het uitvoerland verhandeld, doch omzet van beteekenis was er niet. Hetzelfde gold voor Nederland en de roggemarkt werd nog eenigszins beïnvloed door grootere Russische verschepingen, welke ertoe hebben medegewerkt, dat ook Russische rogge nog al wat in prijs heeft verloren. Bij dit alles kon te Chicago de roggeprijs zich niet staande houden en daar ook de zeevrachten van Noord-Amerika flauw waren, werd Noord-Amerikaansche rogge in Europa al spoedig vrij wat lager aangeboden dan aan het begin der week. Te Chicago bedroeg de prijsdaling in den loop der week 2 dollarcent per 56 lbs.

Ook voor mais was de markt deze week niet levendig. Aanvankelijk konden de prijzen zich nog eenigszins handhaven op het kort te voren iets verbeterde niveau, doch verdere prijsstijging trad niet in. In Engeland blijft de vraag voor mais teleurstellend, doch voor Plata-mais van den ouden oogst konden ondanks de geringe zaken, de prijzen zich handhaven, omdat de verschepingen deze week uit Argentinië aanzienlijk kleiner waren dan den laatsten tijd het geval is geweest. Nieuwe Plata-mais is echter algemeen wat goedkooper te koop, omdat nu wel vaststaat, dat de nieuwe oogst een zeer groot opbrengst zal opleveren. Laat gezaaide mais heeft in Argentinië deze week nog weder geprofiteerd van regenval, zoodat nu ook daarvan een ruime opbrengst verzekerd is. Onder de teleurstellende vraag naar mais in geheel Noord-Westelijk Europa heeft ook Donau-mais geleden. Stoomende partijen waren vooral flauw naar Hamburg, omdat Denemarken en Noord-Westelijk Duitschland weinig belangstelling toonden en ook de naar Nederland onderweg zijnde Donau-mais is tot iets gedaalde prijzen moeilijk te plaatsen. Daarbij was Roemenië zelf in sterkere mate met mais aan de markt, waarbij eveneens eenige prijsdaling intrad. Vooral aflading in April is vrij wat lager te koop gekomen. Zaken van beteekenis vonden daarin echter niet plaats. In Nederland waren ook deze week de aanvoeren van Plata-mais buitengewoon groot, doch binnenkort zal in den overvloed er aanvoeren eenige vermindering intreden, zoodat de mogelijkheid bestaat, dat de Nederlandsche maismarkt spoedig weder gelegenheid zal bieden tot meer winstgevendende zaken. Belangrijk zoude het daarbij vooral zijn, indien ook het Duitsche achterland weder meer belangstelling voor

mais ging toonen. Een enkele zaak is in het begin dezer week weder naar Europa tot stand gekomen in mais van Noord-Amerika, doch aan de markt te Chicago is daarna weder eene verhooging ingetreden en tot eenigszins belangrijke ontwikkeling zijn deze zaken niet gekomen. Meer mais is deze week weder van den Donau verscheept, terwijl ook Rusland in sterkere mate meedoet aan de maïsvoorziening van West-Europa. De kwaliteit der Russische mais is echter in de meeste Europeesche landen niet zeer geliefd. Slechts witte mais vindt gemakkelijk opname, doch voor de gele is het dikwijls moeilijker plaatsing te vinden. Evenals voor tarwe hebben ook voor mais de prijzen aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario zeer weinig gefluctueerd. Ondanks de buitengewoon gunstige vooruitzichten voor den nieuwen oogst kon zich een kleine verhooging van tijd tot tijd eenige dagen handhaven. De markt van 14 Maart was echter weder flauwer en sloot op dezelfde prijzen als een week tevoren, doch daar de vrachtenmarkt wat minder vast is en de vooruitzichten voor den nieuwen Argentijnschen oogst zoo gunstig zijn, is Plata-mais op zomer-aflading geleidelijk goedkooper te koop gekomen.

Voor gerst is na de kleine opleving van de vorige week de markt verder niet weder verbeterd, en de Duitsche uitbreiding der vraag, welke de eenige factor moet worden, welke weder aan de gerstmarkt meer leven kan brengen, is tot nog toe niet in voldoende mate tot stand gekomen. Verschepingen van den Donau en Rusland blijven echter klein en daar ook Argentinië en Noord-Amerika niet in bijzonder sterke mate gerst ter verscheping brengen, is het nog altijd zeer goed mogelijk, dat binnenkort een verbetering intreedt. Aan de termijnmarkt te Winnipeg traden in de gerstprijzen slechts zeer geringe veranderingen in.

Haver was deze week in Engeland stil en de verschepingen van Argentinië en Chili blijven bij voortdurend voldoende om de behoefte te dekken. Op het vasteland blijft de omzet zich handhaven op de iets vermeerderde afmetingen, welke hij onlangs heeft aangenomen. Zoo is ook in Nederland den laatsten tijd de vraag naar haver wel verbeterd, doch ook daar is Platahaver nog steeds de meest verhandelde soort. Van Noord-Amerika worden nog altijd, wegens de hooge prijzen, geen exportzaken in haver gemeld.

SUIKER.

De toon op de verschillende suikermarkten was de afgelopen week kalm in sympathie met New-York, alwaar de noteringen voor Sp. Centrifugals en op de termijnmarkt het volgend verloop hadden:

	Sp. C. Mei	Juli	Spt.	Dec.	Jan.	Mrt.
Slot voorafg. week	4.90	3.20	3.31	3.41	3.26	3.02
Opening verslagweek....	4.90	3.20	3.31	3.40	3.26	3.02
Slot verslagweek.....	4.90	3.13	3.26	3.35	3.24	2.99

De ontvangsten in de Atl. havens der Ver. St. bedroegen deze week 54.000 tons, de versmeltingen 64.000 tons tegen 68.000 tons in 1926 en de voorraden 217.000 tons tegen 142.400 tons.

In prompte Cubasuiker werden eenige ladingen verhandeld tot ongeveer 3¼ \$c. c.&fr. New York.

De laatste Cuba statistiek is als volgt:

	1927	1926	1925
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangst tot 5 Mrt.	215.334	195.110	194.094
Totaalsedert 1 Jan.—5 Mrt.	1.467.464	1.697.034	1.758.332
Werkende fabrieken	176	175	179
Weekexport 5 Mrt.	82.271	114.954	134.126
Totale export sedert 1 J.-5 M.	631.674	932.616	1.074.706
Totale voorraad 5 Mrt.	835.790	764.419	683.626

In Engeland werd de Board of Trade statistiek over Februari met de volgende cijfers gepubliceerd:

	Feb. 1927	Feb. 1926
	Tons	Tons
Import Ruwsuiker.....	75.670	81.972
„ Bietsuiker	19.454	45.476
„ Geraffineerd	5.575	3.919
Totaal	100.699	131.367
Voorraad in entrepôt	250.200	406.500
„ „ raffinaderij	57.450	61.400
„ Binnl. bietsuiker ..	26.400	8.500
Ontvangst raffinaderij	54.257	66.888
Totaal binnel. verbruik....	104.990	115.480
Totale export	3.464	15.845
Voorraad 31 Januari 1927	342.150	1926. 472.100
„ 28 Februari 1927	334.050	1926. 476.400
Niet berek. verlies op raffinade	345	4.258
De consumptie viel dus zeer tegen.		

De termijnmarkt in Londen sloot op de volgende noteringen:

Maart 1927 .. Sh. 18/-	Oct. 1927 Sh. 16/8¼
Mei „ 18/3	Dec. „ „ 16/2¼
Aug. „ .. „ 18/4½	Maart 1928 „ 17/10½

(Basis Type B)

De Zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1927	1926	1925
	Tons	Tons	Tons
Duitsland 1 Februari	1.065.000	1.143.000	841.000
Tjechoslowakije 1 Februari	561.000	900.000	694.000
Frankrijk 1 Februari	504.000	425.000	488.000
Nederland 1 Januari	238.000	170.000	195.000
België 1 Februari	124.000	205.000	228.000
Polen 1 Februari	257.000	285.000	253.000
Engeland 1 Feb. geïmpt. suiker	328.000	481.000	148.000
Engeland 1 Feb. Binnenl. suiker	33.000	11.000	—
Europa..	3.110.000	3.620.000	2.847.000
V.S. Atlant. havens 9 Mrt. ..	217.000	142.000	93.000
Cuba 5 Mrt.	836.000	764.000	684.000
Totaal ..	4.163.000	4.526.000	3.624.000

Op Java kwamen geen nieuwe afdelingen door de V. I. S. P. tot stand. In de tweede hand brokkelden prijzen af als volgt:

Superieur ready Maart van f 12.50 tot f 12.— per pic.
„ Nieuweoogst Mei „ „ 19.75 „ „ 19.62½ „ 100 K.G.
„ „ „ Juni „ „ 19.25 „ „ 19.— „ 100 „
No. 16. & hooger ready „ „ 11.12½ „ „ 10.87½ „ pic.

Hier te lande bleef de stemming ongeanimeerd en werd op de termijnmarkt zoo goed als niets afgedaan. De noteringen bewogen zich met schommelingen van een fractie op het volgend niveau:

Maart f 21 Mei & Aug. f 21½ Dec. f 19½.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 9 Maart 1927.

In de Amerikaansche katoenmarkt is weinig verandering gekomen. Prijzen zijn vast en fluctuaties blijven zich tusschen nauwe grenzen bewegen. Loco katoen in Liverpool noteerde 8 d. op 2 Maart voor Middling, een cijfer dat sedert Septamber a.p. niet bereikt is, terwijl verkoopen in de afgelopen week 80.000 balen bedroegen. De ontvangsten in de verschillende havens zijn nu circa ruim 2¼ miljoen balen grooter dan verleden jaar, en er zijn reeds meer dan 1¼ miljoen balen geëxporteerd. Egyptische katoen is eveneens vast, terwijl de condities voor den nieuwen oogst eenigszins gunstiger zijn geworden.

De vermindering der vraag naar Amerikaansche garens, zoowel voor binnenland als voor export, waarover wij de vorige week reeds schreven, blijft aanhouden en de markt was gisteren bepaald kalm. De activiteit der koopers in de afgelopen weken heeft de positie van spinners aanmerkelijk versterkt en daar hun orderboeken over het algemeen beter bezet zijn, houden zij op hogere prijzen aan. De weinige zaken, die nog gedaan worden, zijn voor rekening van

koopers, die niet voldoende vertrouwen in de prijzen gehad hebben en nu wekelijksche aanvooeren noodig hebben. Dit geldt voor alle soorten, zoowel twist als weftgarens. De handel in Egyptische garens toont hetzelfde beeld; de groote zaken, welke in Februari jl. tot stand zijn gekomen, stellen spinners in staat een vastere houding aan te nemen en hogere prijzen te bedingen. Er is all round een goede vraag, doch daar vraagprijzen circa 1½ d. per lb. hooger zijn dan eenige weken geleden, houdt dit zaken tegen en schijnen er verschillende flinke posten, zoowel in twist als weft, te zijn afgewezen op een prijsverschil van ½ à 1 d. per lb. Er is momenteel dan ook een strijd gaande tusschen koopers en spinners en de kracht der markt wordt op de proef gesteld.

De doekmarkt is vast en prijzen toonen neiging tot stijgen. Daar staat tegenover, dat in de meest dringende behoefte van overzeesche koopers voorloopig voorzien is, zoodat zaken eenigszins beginnen te luwen. Door den chaotischen toestand in China kan men van deze markt geen steun verwachten vóórdat de algemeene politieke toestand daar wat beter geregeld is. Van Indië bestaat eenige belangstelling, doch deze markt toont met uitzondering van Calcutta weinig neiging de jongste verhoogde Manchesterprijzen te betalen. Het wordt dus, zoowel voor koopers als voor verkoopten, moeilijk om tot overeenstemming te komen, doch waar producenten voorloopig voldoende van orders voorzien zijn, blijven zij bij hun vaste houding volharden en kunnen prijzen zich dan ook over het algemeen wel handhaven.

2 Mrt. 9 Mrt. Oost. koersen. 1 Mrt. 8 Mrt.	
Liverpoolnoteringen.	T.T. op Br.-Indië 1/5½ 1/57/8
F.G.F. Sakellaridis 13,90 13,90	T.T. op Hongkong 2/0 1/11½
G.F. No. 1 Oomra.. 6,10 6,00	T.T. op Shanghai 2/6¼ 2/5¼

KOFFIE.

In de afgelopen week heerschte eene iets betere stemming voor het artikel dan in den laatsten tijd het geval is geweest. De aanbiedingen voor prompte verscheping van Santos en Rio waren wel zoo goed als onveranderd, doch de termijn-noteringen liepen, in navolging van New York, iets op. Ook in Centraal-Amerikaansche soorten op aflading, kwam het een en ander tot stand, terwijl voor loco meer belangstelling viel waar te nemen, hetgeen wel niet te verwonderen is, daar de branders, welke zich zoo geruimen tijd van koopen onthouden hadden, toch eindelijk langzamerhand wel tot het aanvullen van hunne voorraden moeten overgaan.

De aanbiedingen van Robusta uit Nederlandsch-Indië zijn ongeveer onveranderd.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 80/- à 81/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 82/- à 83/-. Die van Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, zijn 70/9 à 71/-.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Maart verscheping, 37½ ct.
Benkoelen „ Maart/April „ 37 „
Mandheling „ „ „ 39 „

alles per ½ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant. De officieele loco-noteringen bleven onveranderd 55 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 48 ct. voor Robusta.

De noteringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
15 Maart	44	42½/8	40¼	39¼	437/8	417/8	38¼	357/8
8 „	431/8	423/8	40½	39¾	42	403/8	373/8	35¼
1 „	431/8	423/8	40½	39¾	41½	401/8	37	347/8
22 Febr.	431/8	423/8	40½	39¾	41½	41	37¼	35¼

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
14 Mrt.	\$ 14,75	\$ 13,90	\$ 12,14	\$ 11,80
7 „	„ 14,04	„ 13,35	„ 11,91	„ 11,57
28 Febr.	„ 13,93	„ 13,18	„ 11,75	„ 11,40
21 „	„ 13,92	„ 13,29	„ 11,90	„ 11,62

Rotterdam, 15 Maart 1927.

ORIGINAL DEN HAAG
HEERENGRACHT 50
TELEFOON 13300
OPHNER
REKENMACHINES

IJZER.

De opleving, welke, zooals in ons vorig overzicht werd vermeld, te constateeren valt op de Continentale staalmarkt, heeft zich kunnen handhaven. Stafijzer wordt algemeen tegen 100 sh. verhandeld, dit beteekent een stijging van het prijsniveau met 5 sh. sedert drie weken. Sommige fabrieken gaan tot 101 à 102 sh., doch practisch worden tegen dezen prijs geen zaken gedaan. Naar verluidt maken de Duitsche producenten momenteel weinig werk van den export, omdat de binnenlandsche markt ruime afzetmogelijkheid biedt. Overigens blijven zij met hun noteeringen iets boven die der Fransche, Belgische en Luxemburgsche fabrieken. Tot ieders verbazing heeft het Internationale Ruwstaalkartel het productietotaal voor het 2e kw. met 1.500.000 ton (per jaar) verhoogd, in plaats van het met deze hoeveelheid te verlagen, zooals was aangekondigd. Men verklaart dit door te wijzen op de verbetering van de vraag, die de laatste weken vast te stellen is, tengevolge waarvan de industrie ruimschoots orders verworven heeft.

In Engeland is de toestand onveranderd, nog altijd vormen de hooge kooksprijzen een belemmering voor prijsverlaging. Koopers blijven terughoudend en dekken zich slechts voor onmiddellijke behoeften.

Voor April wordt een verlaging der Fransche kooksprijzen en in verband daarmee van de ruwijzerprijzen verwacht. Vermelding verdient nog een besluit van de Fransche ruwijzerproducenten om aan de binnenlandsche gieterijen met ingang van 1 April en voorloopig voor het 2e kwartaal een prijsreductie van frcs. 40 toe te kennen, voor elken ton ijzer, welke zij verwerken aan voor den export bestemd gietwerk.

	Notering in de week van		
	28 F.6 M. 1927	7/13 Mrt. 1927	8/14 Mrt. 1926
Ruwijzer.			
<i>f. o. b. Middlesborough</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no. 1	88/-	88/-	73/-
" " " 3	83/-	83/-	70/6
" " " 4	82/-	82/-	69/6
Hematite East Coast mixed numbers	89/-	87/6	77/6
<i>Wagon départ Longwy (Lotharingen)</i>	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage P. L. no. 3 ...	510,—	510,—	407,50
Semi-phosphoreuse	545,—	545,—	437,50
<i>ab Werk Rheinl.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Giesserei ruijzen no. 1	88.—	88.—	88.—
" " " 3	86.—	86.—	86.—
Hämatit.	93.50	93.50	93.50
<i>f. o. b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterij ruwijzer no. 3...	70/-72/6	70/-72/6	63/5-64/6
Walsproducten.			
<i>f. o. b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	
Stafijzer	100/-	100/-	104/6-105
Plaatijzer 5 mM.....	120/-121	121/-122	108/6-109
" 3 "	127/6-128	127/6-	119/-
		129/6	

STEENKOLEN.

In Engeland is de verhoogde productie per hoofd per man het onderwerp van vele beschouwingen en inderdaad heeft men niet kunnen onderstellen, dat de prestaties van de mijnwerkers na maandenlangen stilstand zóó zouden meevallen. In Cardiff blijven de prijzen vast, terwijl men aan de Oostkust verlangend naar orders uitziet. In het algemeen mag men zeggen, dat de markten worden beïnvloed door de mogelijkheid van stakingen in Westfalen en Noord-Amerika, al is de kans, dat het daartoe komen zal, niet groot.

De Westfaalsche mijnbouw gaat zich meer en meer interesseeren voor uitvoerzaken.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde ..	f. 11,15
Durham Ongezeefde	" 12,—
Cardiff 2/3 Large 1/3 Small ..	" 15,—
Schotsche Gezeefde	" 11,25
Yorkshire Gewasschen Doubles ..	" 15,75
Westfaalsche Vetsförder	" 14,50
" Vetsstukken	" 16,50
" Smeenootjes	" 16,—
" Gasvlamförder ..	" 14,50
" Gietcokes	" 17,50

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche bunkercolen f. o. b. Rotterdam/Amsterdam f 11.25.

Markt prijshoudend.

15 Maart 1927.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
14 Mrt. 1927..	55.15/-	62.17/6	312.7/6	28.2/6	31.—/-
7 „ 1927..	56.5/-	63.1/3	317.12/6	28.10/-	30.12/6
28 Feb. 1927..	56.15/-	63.—/-	315.2/6	28.10/-	31.—/-
21 „ 1927..	55.—/-	61.17/6	311.7/6	28.2/6	30.17/6
15 Mrt. 1926..	59.—/-	65.17/6	259.7/6	31.17/6	33.15/-
20 Juli 1914..	61.—/-		145.15/-	19.—/-	21.10/-

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt bleef onveranderd. Van de Northern range was geen definitieve vraag naar tonnage. Naar het Continent is de vracht ongeveer 16 cents per 100 lbs. zwaar graan. Van Montreal was een tamelijk levendige vraag; bevrachters waren echter niet gepresseerd, terwijl de reeders over het algemeen weinig belangstelling toonen tegen de in uitzicht gestelde vrachten.

De suikervrachtenmarkt van West-Indië bleef vast, doch de vrachten bleven op het vorige peil. Van Cuba of San Domingo naar U.K./Continent werd voor booten van ongeveer 6000 tons per Maart en April 23/- betaald, doch nadien werd voor dezelfde positie 22/6 gedaan. In verscheidene gevallen werd de optie Middellandsche Zee verleend, Marseille 25/6 tot 24/6 en Genua 25/6 tot 25/-, naar gelang van positie van de boot. Per Maart/April is een groote boot bevracht naar Venetië direct tegen 27/6.

De North Pacific sloot veel kalmer zonder definitieve vraag. In het begin der week werden 2 booten bevracht van Portland tegen 38/6 en 40/- Een 7800 tonner werd gedaan op lumpsum basis, n.l. £ 13.000.— van 5 kusthavens naar 3 havens Havre/Hamburg range, April.

De markt van de La Plata was de afgelopen week kalmer; er werden slechts ongeveer 15 booten gedaan, hoofdzakelijk per Maart en Maart/April. Maart betaalde iets hogere vrachten, 29/6 van boven La Plata havens. Nadat 28/6 per April was betaald zijn de vrachten gedaald tot 26/6 voor groote booten. Mei/Juni betaalde 26/-.

De salpetervrachtenmarkt was, voor zoover de eerstvolgende maanden betreft, zonder zaken. Door de verwachting, welke door bevrachters gekoesterd wordt, dat de f. o. b. prijzen voor het volgende seizoen lager zullen zijn, ontstond een flinke vraag naar lijnbootruimte. Er werd een aantal contracten afgesloten voor maandelijksche partijen van 1/2000 tons voor Juli tot December naar Duinkerken/Hamburg range op basis van 24/- tot 25/-. Zoowel Hollandsche als Engelsche reederijen hebben hieraan deelgenomen. Naar de grooete range Bordeaux/Antwerpen is 27/6 gedaan voor Juli/Maart.

De Oostelijke afdelingen bleven uiterst kalm en de vrachten bleven door het tekort aan tonnage gehandhaafd.

Australië was levendig en leverde een flinke vraag op tegen nagenoeg onveranderde vrachten. Naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent werd betaald van Zuid-Australië/Victoria 47/- tot 47/6 voor booten van 7/7500 tons, Maart/April belading, terwijl groote booten van 9800 tons, 10 pCt., 45/- hebben bedongen per April. Naar Japan werd 29/- Maart/April gedaan. Burmah bleef zeer kalm. 10.000 tons ruimte werd geboekt naar het Continent per April/Mei op basis van 32/6, van twee naar twee havens.

De Donau bracht geen enkele bevrachting tot stand. Ook van de Zwarte Zee is de vracht afgenomen; 14/- is gedaan naar het Continent voor een 7300 tonner en 15/- voor een 5700 tonner, Maart/April.

De markt van de Middellandsche Zee is kalmer geworden en ofschoon een flink aantal ertsbevrachtingen werd gedaan vertoonen de vrachten eenige daling.

De markt van de Golf van Biscaye is vast en de vrachten vertoonen eenige neiging tot stijgen, daar er een flinke vraag bestaat. Er werd o.m. betaald: Bilbao/Rotterdam 6/3, Middlesboro 7/3, Glasgow 7/3, Newport 7/-.

De uitgaande Engelsche kolenvrachtenmarkt was levendig en de vrachten zijn vast, speciaal naar de Middellandsche Zee havens. Van Zuid-Wales werd o.m. betaald: Rouaan 4/1½, Algiers 10/6, Piraeus 13/-, Port Said 13/-, Buenos Aires 14/- en van de Oostkust: Memel 5/6, Hamburg 4/-, Rotterdam 3/9, Nantes 5/6, Genua 11/-, Venetië 13/-, Buenos Aires 13/9.